

Degraded and restituted towns in Poland
Origins, development, problems

Miasta zdegradowane i restytuowane w Polsce
Geneza, rozwój, problemy

Editors / Pod redakcją

Robert Krzysztofik Mirek Dymitrow

UNIVERSITY OF GOTHENBURG
SCHOOL OF BUSINESS, ECONOMICS AND LAW

Degraded and restituted towns in Poland: Origins, development, problems
Miasta zdegradowane i restytuowane w Polsce. Geneza, rozwój, problemy

Editors / Pod redakcją
Robert Krzysztofik, Mirek Dymitrow

Reviewer / Recenzent
Prof. dr hab. Barbara Lubicz-Miszewska

Translations / Tłumaczenia
Mirek Dymitrow

Cover design / Projekt graficzny okładki
Robert Krzysztofik

Recommended citation format / Zalecane cytowanie
Krzysztofik, R., & Dymitrow, M. (Eds.) (2015). Degraded and restituted towns in Poland: Origins, development, problems / Miasta zdegradowane i restytuowane w Polsce. Geneza, rozwój, problemy. Gothenburg: University of Gothenburg.

Funding / Finansowanie
The Geographical Association in Gothenburg (est. 1908)
Geografiska Föreningen i Göteborg (etab. 1908)

© Copyright 2015 by University of Gothenburg

ISBN 91-86472-76-3
ISSN 0347-8521

University of Gothenburg
School of Business, Economics and Law
Department of Economy and Society – Human Geography
Viktoriagatan 13, 405 30 Gothenburg, Sweden

Print and binding / Druk i oprawa
SOWA Publishing Ltd.
ul. Hrubieszowska 6a, 01-209 Warsaw, Poland

Degraded and restituted towns in Poland
Origins, development, problems

Miasta zdegradowane i restytuowane w Polsce
Geneza, rozwój, problemy

Krzysztofik, R., & Dymitrow, M. (Eds.) (2015). Degraded and restituted towns in Poland: Origins, development, problems / Miasta zdegradowane i restytuowane w Polsce. Geneva, rozwój, problemy. Gothenburg: University of Gothenburg.

Abstract

One of the less known problems in settlement geography is the issue of so-called degraded and restituted towns. This lack of reconnaissance, however, is perhaps less the result of the towns' scarcity than their specificity of being 'awarded' or 'deprived of' an urban label by means of strictly socio-political actions. Degraded and restituted towns, hence, are spatial units made 'rural' or 'urban' instantaneously, irrespective of their de facto state along what is widely considered a gradual path of (de)urbanization. Instead, they become compartmentalized into two constructed spatial categories that have survived the onslaught of material transformations and philosophical repositioning.

While 'rural' and 'urban' are conceptual binaries that certainly need to be treated with caution, their cultural salience may cause tangible consequences within national administrative systems that abide by a formalized rural-urban distinction. This issue becomes particularly important for settlements that clearly transcend any imagined rural-urban divide, i.e. those, whose material and immaterial characteristics seem counterfactual to their assigned category. It is also crucial in formal practices designed to avert such counterfactualities, but whose randomness of approach more creates confusion than helps straighten out a historical concoction. Both processes, nonetheless, lend 'urbanity' and 'rurality' a resonance of objectivity that justifies their use as guides for a host of developmental endeavors, despite subverting a much more intricate reality. Degraded and restituted towns are direct derivatives of this.

Drawing on the above-mentioned irreconcilabilities, the aim of this book is to present and scrutinize degraded and restituted towns through the example of Poland, where these towns occupy a special niche. For one, Poland, due to its chequered and variegated history, is home to a conspicuously large number of degraded (828) and restituted (240) towns; for another, Poland's relentlessness of formalizing 'urbanity' as a category of statistical, political and cultural guidance has a direct bearing on the lives of the towns' residents.

Realizing the intricacy of degraded and restituted towns in the face of commonplace rural-urban ideations, the editors and the 17 contributing Authors of this book have made an effort to capture the towns' complexity with special foci on their shrouded origins, developmental specificities and incurred problems. Owing to the involvement of researchers from different scientific disciplines and subdisciplines, the undertaken project has helped elucidate the problem from multiple perspectives: spatial, social, demographic, economic, environmental, historical, architectural, cultural, legal and philosophical. Allocated into 17 chapters, not only have the presented interpretations allowed for a first interdisciplinary synthesis on the topic, but they also helped outline some prospective directions for future research. Moreover, collecting materials of such diversity into an amalgamated whole has helped identify specific discourses that enwrap the concept of "urbanity" when seen through its oscillations within formal contexts, and to which degraded and restituted towns serve as expendable game pieces.

By combining knowledge arrived at through epistemologically different approaches, the incremental contribution of this book as a whole could be summarized in two attainments:

- a) extending theoretical frameworks used to study degraded and restituted towns in terms of definition, conceptualization and assessment of predispositions for future development on account of their spatial, legal, socio-economic and historical characteristics;
- b) initiating an anticipated discussion on a number of important and current topics related to the practices of degradation and restitution that have not received adequate attention, e.g., the urbanity-vs.-rurality paradox, the changeability of human settlement forms vs. the consequences of rigid spatial categorizations; the role of various actors in shaping the socio-economic reality under the guise of an ossified binary; or identifying spatio-conceptual conflicts as future challenges for local, regional and national policy.

Keywords: degraded towns, restituted towns, urbanity, rurality, formalization, Poland.

Krzysztofik, R., & Dymitrow, M. (Eds.) (2015). Degraded and restituted towns in Poland: Origins, development, problems / Miasta zdegradowane i restytuowane w Polsce. Geneva, rozwój, problemy. Gothenburg: University of Gothenburg.

Abstrakt

Jednym z oryginalnych problemów badawczych osadnictwa jest zagadnienie miast zdegradowanych i restytuowanych. Oryginalność nie wynika jednak w tym przypadku z jego unikatowości, lecz z interpretacji rzeczywistości według kryterium formalnoprawnego. Miasta zdegradowane i restytuowane to bowiem te ośrodki, które w określonym czasie straciły lub odzyskały swój miejski status. Innymi słowy przestały być lub ponownie zaczęły być zaliczane do tej grupy miejscowości, dla której wg nomenklatury prawno-administracyjnej przyjęto termin – „miasto”.

Przyjęcie tylko takiego kryterium w naturalny sposób powoduje rozdźwięk tam, gdzie decyzje o degradacji lub restytucji statusu miejskiego były lub są ustanawiane na wyrost względem kryteriów ekonomicznego, demograficznego czy przestrzennego. Z innego punktu widzenia złożoność koncepcji „miasto” i „wieś” została tu dodatkowo skomplikowana nierzadką arbitralnością decyzji urzędniczych, co miało nie tylko znaczenie formalne, ale w sposób oczywisty wpływało i wpływać może na realne możliwości rozwoju miast zdegradowanych i restytuowanych.

Celem prezentowanej książki jest przybliżenie zagadnienia miast zdegradowanych i restytuowanych na obszarze Polski, gdzie problem ten ma wymiar szczególny. Po pierwsze, miast takich jest relatywnie dużo (odpowiednio 828 i 240). Po drugie, Polska jest jednym z nielicznych krajów europejskich, gdzie kryterium formalnoprawne ma tak wielkie znaczenie. Autorzy książki starali się naświetlić ten problem, nawiązując do takich ogólnych kwestii jak geneza miast zdegradowanych i restytuowanych, specyfika ich rozwoju i przemian oraz problemy przed jakimi stoją. Wymienione kwestie dzięki zaangażowaniu badaczy reprezentujących różne subdyscypliny naukowe zaprezentowano wielowątkowo. W 17 częściach książki omówiono tytułowe zagadnienia zarówno od strony przestrzennej, jak i społecznej, demograficznej, ekonomicznej, przyrodniczej, historycznej, architektonicznej, kulturowej, prawnej czy semantycznej. Taki sposób interpretacji pozwolił nie tylko na dokonanie częściowej syntezy tego zagadnienia. Stanowił również ważny atrybut w określeniu wyzwań przed jakimi stoją badacze zajmujący się tą tematyką. Ważnym zadaniem książki była również analiza dyskursu okalającego pojęcia „miasto” i „miejskość” w kontekście ich formalnoprawnych uwarunkowań.

Autorzy rozdziałów zaprezentowali nie tylko określony fragment wiedzy i wyjaśnień dotyczących miast zdegradowanych i restytuowanych, ale także poprzez mniej lub bardziej wyeksponowane poglądy, wnieśli pewien wkład w:

- a) rozwinięcie teoretycznych ram pojęcia miasta zdegradowanego i restytuowanego w zakresie ich definiowania, możliwości rozwojowych, czy w końcu różnych typologii i podziałów uwypuklających ich różnorodność pod względem przestrzennym, formalnoprawnym, społeczno-ekonomicznym czy historycznym;
- b) podjęcie oczekiwanej dyskusji na wiele ważnych i aktualnych tematów, takich jak: „miejskość a wiejskość”, zmienność osadnictwa i jej konsekwencje, rola różnych grup interesariuszy w kształtowaniu rzeczywistości społeczno-ekonomicznej i przestrzennej czy konflikt przestrzenny jako wyzwanie dla polityki miejskiej i regionalnej.

Słowa kluczowe: miasta zdegradowane, miasta restytuowane, miejskość, wiejskość, formalnoprawność, Polska.

Contents / Spis treści

Preface	xi
Słowo wstępne	xiii
<i>Robert Krzysztofik, Mirek Dymitrow</i>	
Research on degraded and restituted towns: Overview and state-of-the-art	1
Miasta zdegradowane i restytuowane. Istota problemu i zakres badań	5
<i>Ewa Dawidejt-Drobek, Wiesław Drobek</i>	
Cultural aspects of urban restitution in Poland	37
Kulturowe aspekty restytucji praw miejskich w Polsce	39
<i>Mirek Dymitrow</i>	
The concept of urbanity in light of the municipal reform in interwar Poland	61
Pojęcie miejskości w świetle reformy gminnej w Polsce międzywojennej	65
<i>Barbara Konecka-Szydłowska</i>	
Restituted towns and their socio-economic conditions for development	117
Spółeczno-gospodarcze uwarunkowania rozwoju miast restytuowanych	119
<i>Robert Krzysztofik</i>	
Like Phoenix from the ashes, like David and Goliath... Niwka – a story of decline, rebirth and political confrontations	139
Jak Feniks z popiołów, jak Dawid z Goliatem... Regres, odradzanie się i konfrontacje prawno-administracyjne Niwki	143
<i>Iwona Kantor-Pietraga, Robert Krzysztofik, Tomasz Spórna</i>	
Degraded feudal urban agglomerations in Poland	159
Zdegradowane feudalne aglomeracje miejskie w Polsce	163
<i>Robert Szymytkie, Robert Krzysztofik, Mirek Dymitrow, Iwona Kantor-Pietraga, Jolanta Pełka-Gościński, Tomasz Spórna, René Brauer</i>	
Degraded towns and urban abandonment	185
Miasta zdegradowane a procesy opustoszenia	189
<i>Elżbieta Przesmycka</i>	
Degraded and restituted towns of the Lublin region and their spatio-architectural transformations	209
Przeobrażenia przestrzenne i architektoniczne zdegradowanych i restytuowanych miast Lubelszczyzny	211

<i>Dariusz Sokołowski</i>	
Functional differentiation of degraded and restituted towns to the background of other similarly sized towns and villages in Eastern Poland	249
Zróźnicowanie funkcjonalne miast zdegradowanych i restytuowanych na tle miast i wsi podobnej wielkości w Polsce Wschodniej	251
<i>Weronika Dragan, Marta Chmielewska</i>	
Restituted towns in the face of 21 st -century demographic changes	271
Miasta restytuowane w obliczu przemian demograficznych w XXI wieku	273
<i>Robert Szmytkie</i>	
Degraded towns in Poland as potentially new towns	295
Miasta zdegradowane w Polsce jako potencjalne nowe miasta	299
<i>Hanka Zaniewska, Maria Thiel, Norbert Dąbkowski</i>	
Creating a new identity for small restituted towns – some problems	319
Problemy kształtowania nowej tożsamości restytuowanych małych miast	321
<i>Robert Krzysztofik, Mirek Dymitrow, Iwona Kantor-Pietraga, Tomasz Spórna</i>	
The concept of urban hibernation: Scientific note	347
Koncepcja hibernacji miast. Notatka naukowa	351
<i>Mirek Dymitrow</i>	
Deconstructing the discourse of degradation	355
Dyskurs degradacji miast w Polsce: próba dekonstrukcji	361
<i>Tomasz Spórna, Robert Krzysztofik, Mirek Dymitrow</i>	
Degraded and restituted towns in numbers	367
Miasta zdegradowane i restytuowane w liczbach	369
<i>Tomasz Spórna, Robert Krzysztofik, Mirek Dymitrow</i>	
Degraded and restituted towns on maps	423
Miasta zdegradowane i restytuowane na mapach	425
<i>Mirek Dymitrow, Robert Krzysztofik</i>	
Degradation and restitution: Understanding the concept of urbanity through its oscillations within formal contexts	443
Degradacja i restytucja jako pryzmaty pojęcia miejskości w kontekście jego formalnoprawnej zmienności	453
Contributors	462
Autorzy	464

Degraded and restituted towns in numbers

Tomasz Spórna, Robert Krzysztofik, Mirek Dymitrow

Degraded and restituted towns constitute an important element of the contemporary settlement system in Poland. This significance stems from two basic facts: firstly, the relatively large number of such places, and, secondly, the role of restituted towns within the formal-legal dimension of urbanization. The importance of degraded and restituted towns is also shown in the variety of topics undertaken in the individual chapters of this book. The role of this chapter, in the context of the previous ones, is to provide a summary of statistical data related to the history and status quo of degraded and restituted towns. It also forms a comprehensive data base that can be useful for future studies on the topic. For reasons of manageability, the data have been restricted to the borders of current-day Poland.

The primary source material for compiling the historical data base was R. Krzysztofik's work *Urban locations in of Poland: Geographical and historical documentation* (2007). For the purpose of this chapter, it has been significantly amended and updated using the following sources: M. Najgrakowski's two works: *Atlas of the Polish Republic* (1993–1997) and *Polish Towns until the beginning of the 21st century: Elementary information about the Dates of establishment and liquidation* (2009), as well as M. Dymitrow's *The Hidden Face of Urbanity (...)* (2012). As complementary sources, we have also used the works of (in chronological order): I. Kantor-Pietraga (2014), A. Gawryszewski (2005), W. Drobek (1999), A. Jelonek (1967), M. Gajewski (1965) and F. R. Uhorczak (1937). Among other sources worthy of mention are two seminal encyclopedic works: *Geographical Dictionary of the Kingdom of Poland and other Slavic countries* (1880–1895) and *Polish towns in the millennium* (1965, 1967). Additionally, updates of historical facts regarding individual towns were made on the basis of published monographs dedicated to those specific localities.

Lastly, an important element of this chapter is the closing series of tables displaying indicators of current-day levels of ‘urbanity’ of degraded and restituted towns. The indicators, an original work by M. Dymitrow, are constructed on the basis of three aspects: population data, economic potential and urban morphology.

Table of contents:

Tab. 1. Number of degradations and restitutions 1211–2016 (in 25-year intervals)	373
Tab. 2. Towns degraded 1211–2016	374
Tab. 3. Towns restituted (or relocated) 1211–2016	396
Tab. 4. Urbanity index of degraded towns	402
Tab. 5. Urbanity index of former urban-type settlements (1954–1972)	413
Tab. 6. Urbanity index of restituted towns	414
Tab. 7. Urbanity index of new towns	416
Tab. 8. Population of the smallest towns in the Recovered Territories 1939/1946	417

Miasta zdegradowane i restytuowane w liczbach

Tomasz Spórna, Robert Krzysztofik, Mirek Dymitrow

Wstęp

Miasta zdegradowane i restytuowane stanowią istotny element współczesnej sieci osadniczej Polski. Istotność ta wynika z co najmniej dwóch podstawowych faktów: po pierwsze, z relatywnie dużej liczby tego typu miejscowości; po drugie, z wydatnej roli miast restytuowanych we współczesnych zjawiskach związanych z formalno-prawnym aspektem urbanizacji. Niemniej o istotności miast zdegradowanych i restytuowanych oraz celowości ich badań świadczą fakty i zjawiska omówione we wszystkich rozdziałach niniejszego opracowania.

Rolę tego rozdziału, w kontekście poprzednich widzieć należy jako próbę ujęcia sumującego fakty związane z emergencją miast zdegradowanych i restytuowanych. Ideą tego rozdziału było także usystematyzowanie faktów jednostkowych związanych z tą częścią złożonego procesu umiastowienia Polski, w którym część miast zatracala swój formalnie miejski charakter, a inne je uzyskiwały.

Tabela 1, ma charakter wprowadzający (a zarazem podsumowujący) – przedstawia liczbę miejscowości, którym nadano prawa miejskie, odebrano i/lub przywrócono. Kolejny cykl opracowań tabelarycznych przedstawia miasta zdegradowane (tab. 2) oraz miasta restytuowane (tab. 3). Ważnym elementem zestawień jest cykl tabel określających wskaźniki miejskości dla: wybranych byłych miast (tab. 4) i osiedli (tab. 5), miast restytuowanych (tab. 6) i miast nowych, powstałych po 1977 r. (tab. 7). Zamykająca tabela 8 przybliża sytuację ludnościową miast Ziemi Odzyskanych w latach 1939 i 1946.

Metodologia, terminologia oraz źródła danych

Podstawowym źródłem danych do zamieszczonych tabel był wykaz lokacji miejskich zrealizowanych na obszarze Polski w latach 1211–2007 opublikowany przez R. Krzysztofika (2007) w publikacji pt. *Lokacje miejskie na obszarze Polski. Dokumentacja geograficzno-historyczna*. Na potrzeby niniejszego rozdziału został on zmieniony i zaktualizowany. Autorzy posłużyli się uzupełniającymi materiałami zawartymi w pracach: M. Najgrakowskiego: *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej* (1993–1997) i *Miasta Polski do początku XXI wieku. Podstawowe informacje o datach założenia i likwidacji* (2009) oraz *The Hidden Face of Urbanity* (...) M. Dymitrowa (2012). Cennym, pierwotnym źródłem danych były także Dzienniki Ustaw (polskie, rosyjskie, niemieckie i austriackie) z XIX, XX, XXI wieku.

Wymienione wyżej publikacje, wraz z pracami: W. Drobka (1999), M. Gajewskiego (1965), A. Gawryszewskiego (2005), A. Jelonka (1967), I. Kantor-Pietragi (2014), J. L. Siemińskiego (2000), S. Srokowskiego (1948) i F. R. Uhorczaka (1937) oraz wydaną przez Główny Urząd Statystyczny publikacją pt. *Zmiany administracyjne miast...* (1985) wnoszą istotny wkład w ilościowe, chronologiczne i przestrzenne poznanie występowania miast na obszarze Polski. Warto tutaj także wymienić znane publikacje encyklopedyczne, które w sposób geograficzny przedstawiają miejscowości zawarte w rozdziale (m.in. *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, 1880–1895; *Miasta polskie w tysiącleciu*, 1965, 1967).

Część aktualizacji faktów jednostkowych zawartych w tabelach wykonano w oparciu o informacje zawarte w coraz liczniej publikowanych monografiach miast i regionów oraz naukowej literaturze historycznej podejmującej problem powstawania i rozwoju miast.

Cykl dotyczący wskaźników poziomu miejskości poszczególnych miejscowości¹²⁴ jest autorskim dokumentem M. Dymitrowa.

W niniejszym rozdziale przyjęto następujące założenia terminologiczne wobec prezentowanych faktów i zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych:

- *lokacja miejska (miasta)* – formalne, a więc prawn-administracyjne nadanie statusu miasta; formalno-prawny akt na rzecz ukonstytuowania się miasta w konkretnej miejscowości;
- *lokacja udana* – lokacja, w której spełnione zostały jej założenia. Miasto powstało i posiadało prawa miejskie przez określony czas. Część miast posiada prawa miejskie trwale od momentu lokacji;

---

¹²⁴ Tabele 4–6 przedstawiają wskaźniki miejskości dla większości miast zdegradowanych oraz utworzonych po 1977 roku (zarówno restytuowanych jak i nowych). Został on skonstruowany na podstawie wzoru R. Szmytkie (2006) w publikacji pt. *Stopień rozwoju cech miejskich w małych miastach Polski*. Wskaźnik miejskości charakteryzuje miejscowości w oparciu o trzy cechy: liczbę ludności, potencjał gospodarczy oraz typ i rozmieszczenie zabudowy. Umożliwia on porównanie stopnia miejskości badanych miejscowości. Może on zostać wykorzystany do oceny miejskiego potencjału miast zdegradowanych, wobec akceptowalnych obecnie poziomów miejskości przy restytucjach i nowych umiastowieniach. Por. także uwagi zamieszczone przy tab. 4.

- *lokacja nieudana* – lokacja, której założenia nie zostały w pełni zrealizowane. Powstawanie (początkowa emergencja) i dalszy rozwój miasta zostały przerwane wkrótce po lokacji;
- *lokacja niezrealizowana (przywilej lokacyjny niezrealizowany)* – przywilej miejski, w ślad za którym nie doszło do żadnych (poza administracyjnymi) prób ukonstytuowania się miasta (brak realizacji przestrzennych, demograficznych i gospodarczych);
- *lokacja/degradacja zrealizowana przed wskazanym rokiem (a)* – lokacja, która miała miejsce we wskazanym roku lub przed nim. Ze wskazanego roku pochodzi pierwsza wzmianka o danej miejscowości jako mieście;
- *lokacja/degradacja zrealizowana w roku wskazanym (b)* – lokacja, która miała miejsce we wskazanym roku. Dla wskazanego roku zachował się dokument lokacyjny miasta lub informacja potwierdzająca ten fakt;
- *lokacja/degradacja zrealizowana „około” wskazanego roku (c)* – lokacja, która miała miejsce we wskazanym roku, tuż przed nim lub tuż po nim (amplituda do ok. 10 lat);
- *lokacja/degradacja zrealizowana po wskazanym roku (d)* – lokacja, która miała miejsce po wskazanym roku. W tym roku miejscowość ta nie była jeszcze miastem; stała się nim wkrótce po wskazanym roku;
- *degradacja (pozbawienie, utrata) praw miejskich* – akt pozbawienia danej miejscowości posiadanych praw miejskich (także przez inkorporację), względnie administracyjne (urzędowe) niezaliczenie danej miejscowości do rozważanej grupy miast z formalno-prawnego punktu widzenia;
- *trwała degradacja praw miejskich* – odebranie praw miejskich miejscowości w przeszłości (jej degradacja) i fakt nieodzyskania utraconych praw do czasów współczesnych;
- *relokacja miejscowości* – ponowne nadanie praw miejskich tej samej miejscowości, przy czym nie zawsze wiązało się ono ze wcześniejszą jej utratą. Niejednokrotnie relokacja wiązała się z odnowieniem praw miejskich, któremu z reguły towarzyszyło ich rozszerzenie i (lub) modyfikacja;
- *restytucja praw miejskich* – ponowne nadanie praw miejskich miejscowości, która posiadała je w przeszłości. Ich utrata nastąpiła na skutek zmiany formalnego statusu z miejskiego na wiejski lub na skutek przyłączenia danej miejscowości do innego miasta jako dzielnicy lub części miasta;
- *miasto nowe* – w znaczeniu mającym rolę wiodącą w książce – miejscowość, która po raz pierwszy otrzymała prawa miejskie po 1989 r.;
- *miasto restytuowane* – miejscowość, która odzyskała utracone wcześniej prawa miejskie;
- *status gminy miejskiej* – jednostka podziału terytorialnego wydzielona z ogółu gmin, posiadająca przywileje zarezerwowane dla tej grupy gmin (miejskich), którą cechują określone parametry urbanizacji i jest urzędowo traktowana jako miasto. Status gminy miejskiej w XIX i do poł. XX w. nie zawsze był tożsamy ze statusem miasta;

- *osada miejska w gminie wiejskiej (dotyczy obszaru byłej Kongresówki)* – miejscowość posiadająca cechy miejskie, nie posiadająca jednak statusu gminy miejskiej lub statusu miasta.

Identyfikując miasta zdegradowane, posłużono się koncepcją *zerwania ciągłości prawnej* danej miejscowości jako *miasto* (przez zmianę statusu na wiejski lub (i) przez utratę samodzielności administracyjnej). Natomiast doraźne zmiany nazw miast z ciągłością prawną nie zostały uwzględnione, mimo że intuitywnie mogą być odbierane jako degradacje. W związku z tym za miasta zdegradowane nie uznano miast („A”), do których *de jure* włączono inne miasta/osiedla/wsie („B”), po czym jednostka „A” – równocześnie lub później – zmieniła nazwę na dwuczłonową (w formie „A-B” lub „B-A”) lub jednoczłonową na korzyść jednostki inkorporowanej („B”). Za miasta zdegradowane nie uznano zatem następujących miast typu „A”: **Królewskiej Huty** („B” – Chorzów, 1934), **Wierzbnika** („B-A” – Starachowice-Wierzbnik, 1939 >> „B” – Starachowice, 1949), **Czechowic** („A” – Czechowice, 1951 >> „A-B” – Czechowice-Dziedzice, 1958), **Boguszowa** („A-B” – Boguszów-Gorce, 1973), **Leszczyn** („A” – Leszczyny, 1975 >> „B-A” – Czerwionka-Leszczyny, 1992) i **Kędzierzyna** („A-B” – Kędzierzyn-Koźle, 1975). Pominięto też miasto **Szczawnicę-Krościenko**, kiedy to jednostką „B” było miasto zdegradowane (Krościenko), podniesione tymczasowo do równoważnego miejskiego statusu („A-B”, 1973–1982). Pominięto wreszcie miasta, których zmiany nazw nie łączyły się z elementami inkorporacji, lecz były praktycznymi bądź politycznymi rozwiązaniami, np. **Kamienną** (Skarżysko-Kamienna, 1928 – w celu uzgodnienia nazwy miasta z nazwą stacji/poczty „Skarżysko”), **Czechowice** (Ursus, 1954 – w celu uniknięcia pomyłki ze śląskimi Czechowicami w latach 1952–1954) czy **Stalinogród** (nazwa Katowic w latach 1953–1956 w celu uczczenia J. Stalina). Przykłady te są równocześnie dowodem paradoksalności formalizowania dychotomii „miasto–wieś”, szczególnie kiedy trudno odróżnić degradację od (nowego) umiastowienia.

Dane zawarte w rozdziale zakresem czasowym odnoszą się do lat 1211–2016. Natomiast swoim zasięgiem przestrzennym obejmują miejscowości, które otrzymały kiedykolwiek prawa miejskie, a obecnie znajdują się w granicach Polski (z 2016 r.).

W celu ułatwienia przeglądu zaprezentowanych w niniejszym rozdziale zestawień tabelarycznych przedstawiono ich spis.

Wykaz tabel:

Tab. 1. Liczba nadań, degradacji i restytucji praw miejskich w granicach współczesnej Polski w latach 1211–2016 (wg 25-letnich przedziałów)	373
Tab. 2. Miejscowości trwale zdegradowane w Polsce w latach 1211–2016	374
Tab. 3. Miejscowości trwale restytuowane lub relokowane w Polsce w latach 1211–2016	396
Tab. 4. Wskaźniki miejskości wybranych byłych miast w Polsce	402
Tab. 5. Wskaźniki miejskości zdegradowanych osiedli (1954–1972) w Polsce	413
Tab. 6. Wskaźniki miejskości miast restytuowanych (1977–2016) w Polsce	414
Tab. 7. Wskaźniki miejskości nowych miast (1977–2016) w Polsce	416
Tab. 8. Liczba ludności najmniejszych miast Ziemi Odzyskanych w 1939 i 1946 r.	417

Tab. 1. Liczba nadań, degradacji i restytucji praw miejskich w granicach współczesnej Polski w latach 1211–2016 (wg 25-letnich przedziałów)

Lata	Liczba						
	wszystkich lokacji (udane)	lokacji (bez restytucji)	restytucji	degradacji	degradacji (trwałych do 2016 r.)	miast z ciągłością praw miejskich	miast posiadających prawa miejskie
1211-1250	66	65	1	3	3	44	65
1251-1275	107	105	2	5	4	107	167
1276-1300	149	149	0	9	6	189	310
1301-1325	77	76	1	13	7	236	376
1326-1350	115	113	2	10	9	289	479
1351-1375	102	100	2	2	2	326	572
1376-1400	116	111	5	23	20	370	682
1401-1425	93	92	1	9	6	400	754
1426-1450	75	73	2	7	7	418	817
1451-1475	72	72	0	8	5	432	882
1476-1500	41	40	1	32	25	441	915
1501-1525	63	58	5	12	10	447	946
1526-1550	84	78	6	18	14	455	1 019
1551-1575	63	61	2	21	18	469	1 062
1576-1600	38	36	2	45	37	473	1 077
1601-1625	30	28	2	10	9	479	1 062
1626-1650	43	37	6	4	4	487	1 095
1651-1675	32	28	4	23	19	494	1 122
1676-1700	22	21	1	31	25	498	1 123
1701-1725	38	36	2	9	5	505	1 128
1726-1750	50	46	4	36	21	511	1 170
1751-1775	46	40	6	15	13	515	1 183
1776-1800	40	32	8	94	85	516	1 205
1801-1825	23	14	9	58	56	519	1 137
1826-1850	7	5	2	13	7	521	1 086
1851-1875	16	6	10	339	215	525	1 089
1876-1900	10	8	2	74	63	527	755
1901-1925	94	21	73	7	5	544	777
1926-1950	69	42	27	137	74	572	830
1951-1975	166	129	37	61	47	661	868
1976-2000	78	16	63	8	6	676	884
2001-2016	37	9	33	1	1	685	920*
Razem	2062	1747	321	1137**	828***	-	-

Objaśnienia: * – wraz z Wesołą włączoną w 2002 r. do Warszawy; ** – w tym liczba miejscowości objętych degradacją praw miejskich (1060); *** – w tym były miasta będące: obecnie wsią lub częścią innej wsi (626), częścią innego miasta (204).

Nie uwzględniono nadań miejscowościom statusu gminy miejskiej.

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 2. Miejscowości trwale zdegradowane w Polsce w latach 1211–2016

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsi)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
1	<i>Stary Toruń</i>	KP	toruński	1233b	1236d	1
2	<i>Starogród Stary</i>	KP	chełmiński (<i>Starogród</i>)	1232b	1239b	1
3	<i>Starogród (Starogród Nowy)</i>	KP	chełmiński	1239d	1248b	1
4	<i>Chełmno – Rybaki</i>	KP	chełmiński (Chełmno)	1248a	1251d	1
5	<i>Mikołów Stare Miasto</i>	ŚL	mikołowski (Mikołów)	1250c	1260b	1
6	<i>Zarzysek</i>	OP	oleski	1228b	1261d	1
7	<i>Łubnice</i>	ŁD	wieruszowski	1238b	1266b	1
8	<i>Stary Grodków</i>	OP	nyski	1253d	1278d	1
9	<i>Panigródz</i>	WP	wągrowiecki	1233b	1283d	1
10	<i>Przyłęk</i>	DL	dzierżoniowski	1241a	1284b	1
11	<i>Koziniec</i>	DL	ząbkowicki	1244b	1287a	1
12	<i>Zawonia</i>	DL	trzebnicki	1252b	1293a	1
13	<i>Byszewo</i>	KP	bydgoski	1286b	1300a	1
14	<i>Gdańsk Stare Miasto</i>	PM	Gdańsk (Gdańsk)	1236b	1308b	1
15	<i>Świecie Stare</i>	KP	świecki (Świecie)	1300a	1309d	1
16	<i>Gorzędziej</i>	PM	tczewski	1287b	1312b	1
17	<i>Stróża</i>	DL	wrocławski	1254b	1314a	1
18	<i>Milin</i>	DL	wrocławski	1293a	1314b	1
19	<i>Brzeźnica</i>	MP	bocheński	1282b	1317a	1
20	<i>Sandomierz Stare Miasto</i>	ŚW	sandomierski (Sandomierz)	1241a	1325a	1
21	<i>Wrocław Nowe Miasto</i>	DL	Wrocław (Wrocław)	1263b	1327b	1
22	<i>Iłża Stara</i>	MZ	radomski (Iłża)	1260a	1333d	1
23	<i>Głogów Nowe Miasto</i>	DL	głogowski (Głogów)	1275d	1337b	1
24	<i>Sokołów</i>	ŚW	kazimierski	1340b	1342b	1
25	<i>Tarczek</i>	ŚW	starachowicki	1257b	1342b	1
26	<i>Jelenin</i>	LS	żagański	1303a	1350a	1
27	<i>Orla</i>	WP	krotoszyński	1300a	1350a	1
28	<i>Staromieście</i>	ŚL	częstochowski	1314a	1350c	1
29	<i>Wiślica Stare Miasto</i>	ŚW	buski (<i>Wiślica</i>)	1300a	1350c	1
30	<i>Barczewo Stare Miasto</i>	WM	olsztyński (Barczewo)	1325b	1354b	1
31	<i>Okół</i>	MP	Kraków (Kraków)	1321a	1358a	1
32	<i>Brenno</i>	WP	leszczyński	1379a	1400a	1
33	<i>Czorsztyń (?)</i>	MP	nowotarski	1377a	1400a	1
34	<i>Danków</i>	LS	strzelecko-drezdenecki	1337a	1400a	1
35	<i>Danków</i>	ŚL	kłobucki	1283a	1400a	1
36	<i>Dębno</i>	ŚW	kielecki	1343b	1400a	1
37	<i>Golenice</i>	ZP	myśliborski	1300a	1400a	1
38	<i>Kłobuck Stare Miasto</i>	ŚL	kłobucki (Kłobuck)	1244b	1400a	1

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsi)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
39	<i>Księża</i>	KP	brodnicki	1356a	1400a	1
40	<i>Lubotyń</i>	WP	kolski	1242b	1400a	1
41	Połaniec Stare Miasto	ŚW	staszowski (Połaniec)	1264a	1400a	1
42	<i>Przedmoście</i>	DL	polkowicki	1400a	1400a	1
43	Radom Stare Miasto	MZ	Radom (Radom)	1300a	1400a	1
44	<i>Spytkowice</i>	MP	wadowicki	1321a	1400a	1
45	<i>Szonów</i>	OP	prudnicki	1321a	1400a	1
46	<i>Tarnowo Pałuckie</i>	WP	wągrowiecki	1370a	1400a	1
47	<i>Tarnów Bycki</i>	LS	nowosolski	1400a	1400a	1
48	<i>Wenecja</i>	KP	żniński	1392b	1400a	1
49	<i>Wityń</i>	LS	świebodziński	1400a	1400a	1
50	<i>Łany Wielkie (Żarnowiec St. Miasto)</i>	ŚL	zawierciański	1300a	1400a	1
51	<i>Żórawina</i>	DL	wrocławski	1272b	1400a	1
52	<i>Uzew</i>	MP	brzeski	1346a	1411d	1
53	Wojszyn	WP	nowotomyski (Lwówek)	1414b	1419b	1
54	<i>Ruda</i>	ŁD	wieluński	1264a	1419c	1
55	Racibórz Nowe Miasto	ŚL	raciborski (Racibórz)	1294b	1423a	1
56	Stary Wieruszów	ŁD	wieruszowski (Wieruszów)	1305a	1425a	1
57	Śrem Stare Miasto	WP	śremski (Śrem)	1253b	1425a	1
58	<i>Kazimierz</i>	OP	prudnicki	1393b	1430c	1
59	Zdzież	WP	gostyński (Borek Wielk.)	1392a	1435a	1
60	<i>Bogacica</i>	OP	kluczborski	1251b	1450a	2
61	<i>Gromadno</i>	KP	nakielski	1425a	1450a	1
62	<i>Jędrzychów</i>	DL	polkowicki	1400a	1450a	1
63	<i>Parkowo (Sławkowo)</i>	WP	obornicki	1350a	1450a	1
64	<i>Spycimierz</i>	ŁD	poddębicki	1357c	1450d	1
65	Toruń Nowe Miasto	KP	Toruń (Toruń)	1264b	1454c	1
66	Gdańsk Młode Miasto	PM	Gdańsk (Gdańsk)	1380b	1455b	1
67	Gdańsk Główne Miasto	PM	Gdańsk (Gdańsk)	1343b	1457b	1
68	Osiek Gdański	PM	Gdańsk (Gdańsk)	1312b	1457b	1
69	<i>Nieszawa</i>	KP	toruński	1425c	1460b	1
70	Elbląg Nowe Miasto	WM	Elbląg (Elbląg)	1347b	1478b	1
71	<i>Wawrzeńczyce</i>	MP	krakowski	1363a	1480a	2
72	<i>Pawłowo Żońskie (Żoń)</i>	WP	wągrowiecki	1427a	1480d	1
73	<i>Potarzyca</i>	WP	jarociński	1403a	1491a	1
74	<i>Szczyrzyc</i>	MP	limanowski	1416b	1499a	1
75	<i>Barnówko</i>	ZP	myśliborski	1400a	1500a	1
76	<i>Cerekwica</i>	KP	żniński	1400a	1500a	1
77	<i>Chotcza</i>	MZ	lipski	1476a	1500a	1
78	<i>Drużyn</i>	WP	grodziski	1442a	1500a	1

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsł)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
79	<i>Dzwonowo</i>	MZ	wągrowiecki	1383a	1500a	1
80	<i>Góra Świętego Jana</i>	MP	limanowski	1417b	1500a	1
81	<i>Karmin</i>	WP	pleszewski	1458a	1500a	1
82	<i>Kramsk (Krańsk)</i>	WP	koniński	1440b	1500a	1
83	<i>Krzydłowice</i>	DL	polkowicki	1285b	1500a	1
84	<i>Kumów</i>	LL	chełmski	1417d	1500a	1
85	<i>Łubnice</i>	ŚW	staszowski	1440b	1500a	1
86	<i>Nowogródek</i>	ZP	myśliborski	1400a	1500a	1
87	<i>Opatów</i>	WP	kępiński	1458c	1500a	1
88	Opatów Stare Miasto	ŚW	opatowski (Opatów)	1282b	1500a	1
89	<i>Sieluń</i>	MZ	makowski	1393b	1500a	1
90	<i>Strzelce</i>	WP	chodzieski	1462a	1500a	1
91	<i>Świnice Warckie</i>	ŁD	łęczycki	1458a	1500a	1
92	Wojśław	PK	mielecki (Mielec)	1500a	1500a	1
93	Zator Stare Miasto	MP	oświęcimski (Zator)	1292b	1500a	1
94	Opoczno Stare Miasto	ŁD	opoczyński (Opoczno)	1279a	1500d	1
95	<i>Lutynia</i>	WP	pleszewski	1458a	1505d	1
96	<i>Przytyk Stary</i>	MZ	radomski (<i>Przytyk</i>)	1333b	1507a	1
97	<i>Brodnica</i>	WP	śremski	1450a	1510a	1
98	<i>Stępuchowo</i>	WP	wągrowiecki	1458a	1510a	1
99	<i>Benice</i>	WP	krotoszyński	1358a	1510b	1
100	<i>Błogie</i>	ŁD	opoczyński	1475d	1510d	1
101	<i>Rozdrażew</i>	WP	krotoszyński	1458a	1510d	1
102	<i>Świdnica</i>	LS	zielonogórski	1514b	1519b	1
103	<i>Gorzkowice</i>	ŁD	piotrkowski	1494b	1520a	1
104	<i>Stare Miasto (Leżajsk)</i>	PK	Leżajski	1397b	1523b	1
105	Hel Stary	PM	pucki (Hel)	1378b	1527b	1
106	Brzostek Mały	PK	dębicki (Brzostek)	1394b	1529d	1
107	<i>Mazew</i>	ŁD	łęczycki	1416b	1530a	2
108	<i>Bydlin</i>	MP	olkuski	1404a	1530d	1
109	<i>Nosków</i>	WP	jarociński	1510a	1533a	1
110	<i>Łańcuchów</i>	LL	łęczyński	1519b	1536d	1
111	Pstrążnik	PL	Łomża (Łomża)	1426b	1539d	1
112	<i>Miastków</i>	MZ	garwoliński	1482b	1540a	1
113	<i>Ostrołęka</i>	MZ	grójecki	1436b	1540a	1
114	<i>Zegrze</i>	MZ	legionowski	1400a	1540a	1
115	<i>Kamionka Stara</i>	LL	lubartowski	1458a	1547b	1
116	<i>Kościelec</i>	KP	inowrocławski	1442b	1550c	1
117	<i>Noć</i>	WP	koniński	1489a	1550c	1
118	<i>Przypust</i>	KP	aleksandrowski	1274b	1550d	1
119	<i>Czeszewo</i>	WP	wągrowiecki	1433a	1552a	1
120	<i>Książ Wielki Nowe M.</i>	MP	miechowski (<i>Książ Wlk.</i>)	1554b	1554b	1

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsi)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
121	Lubartów Nowy Rynek	LL	lubartowski (Lubartów)	1555b	1557b	1
122	<i>Wąwolnica Stare M.</i>	LL	puławski (<i>Wąwolnica</i>)	1346b	1557b	1
123	Łeba Stara	PM	łęborski (Łeba)	1357b	1558b	1
124	<i>Hordzież</i>	LL	łukowski	1552a	1562a	1
125	<i>Zimin</i>	WP	grodziski	1507b	1563a	1
126	<i>Modrze</i>	WP	poznański	1458a	1565a	1
127	Parczew Stare Miasto	LL	parczewski (Parczew)	1543a	1565b	1
128	Opole Lubelskie Nowe Miasto	LL	opolski (Opole)	1569b	1569b	1
129	<i>Serock</i>	LL	lubartowski	1553a	1569d	1
130	<i>Łubowo</i>	WP	gnieźnieński	1458a	1570a	1
131	<i>Andrzejów</i>	LL	łukowski	1555b	1570b	1
132	<i>Krzyżanowice</i>	ŚW	pińczowski	1367b	1571d	2
133	<i>Dźwierżno</i>	WP	pilski	1487a	1572d	1
134	Łobżenica Nowe Miasto (Mały Gdańsk)	WP	pilski (Łobżenica)	1574a	1574b	1
135	<i>Gieczno</i>	ŁD	zgierski	1543a	1575a	1
136	Pełczyce Nowe Miasto	ZP	choszczeński (Pełczyce)	1290a	1575d	1
137	<i>Byszew (Goraj)</i>	ŁD	łęczycki	1458b	1576a	1
138	<i>Zażdierz</i>	MZ	płocki	1356b	1576a	1
139	Brus	ŁD	Łódź (Łódź)	1542a	1576b	1
140	<i>Srebrna Górka</i>	WP	wągrowiecki	1458a	1577a	1
141	<i>Wodziczna</i>	WP	kępiński	1550c	1577d	1
142	<i>Stare Dłutowo</i>	WM	działdowski	1532b	1578a	1
143	<i>Grabowo</i>	PL	kolneński	1524b	1578a	1
144	<i>Półkpie</i>	WP	gostyński	1513a	1578a	1
145	<i>Strzałków</i>	WP	kaliski	1518b	1578a	1
146	<i>Zambski Kościelne</i>	MZ	pułtuski	1428b	1578a	1
147	<i>Kampinos</i>	MZ	warszawski zach.	1414b	1579a	1
148	<i>Pacyna</i>	MZ	gostyński	1519c	1579a	1
149	<i>Ślubów</i>	MZ	wyszowski	1477b	1579a	1
150	<i>Dmosin</i>	ŁD	brzeziński	1430b	1579b	1
151	<i>Głęboczek</i>	WP	poznański	1458a	1580a	1
152	<i>Lewice</i>	WP	międzychodzki	1458a	1580a	1
153	<i>Niemystów</i>	ŁD	poddębicki	1563a	1580a	1
154	<i>Czyżówka</i>	MP	chrzanowski	1564b	1581a	1
155	<i>Czerwińsk Przyklasztorny</i>	MZ	płoński (<i>Czerwińsk nad Wisłą</i>)	1582b	1582b	1
156	<i>Bystrzyca</i>	LL	lubelski	1548b	1582d	1
157	<i>Kamion</i>	ŁD	wieluński	1462a	1583a	1
158	<i>Szymbark</i>	MP	gorlicki	1388a	1595a	1
159	Nowy Grodzisk	WP	grodziski (Grodzisk Wlk.)	1595b	1595b	1

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsł)	Pierwsza lokalacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
160	Stanisławowo	WP	Poznań (Poznań)	1562b	1598b	1
161	<i>Bytyń</i>	WP	szamotulski	1458a	1600a	1
162	<i>Chełmno</i>	WP	kolski	1530a	1600a	1
163	<i>Dobre Nowe</i>	MZ	miński	1563c	1600a	1
164	<i>Dzierzkowice</i>	LL	kraśnicki	1564a	1600a	1
165	<i>Grzymiszew</i>	WP	turecki	1498a	1600a	1
166	Kock Nowe Miasto	LL	lubartowski (Kock)	1550c	1600a	1
167	<i>Lisków</i>	WP	kaliski	1458a	1600a	1
168	Łowicz Nowe Miasto	ŁD	łowicki (Łowicz)	1405b	1600a	1
169	<i>Mchy</i>	WP	śremski	1458a	1600a	1
170	<i>Nakielnica</i>	ŁD	zgierski	1555b	1600a	1
171	<i>Pruszków</i>	LS	żagański	1400a	1600a	1
172	<i>Smogulec</i>	WP	wągrowiecki	1335b	1600a	1
173	<i>Sądów</i>	LS	słubicki	1351a	1600d	1
174	Pabianice Nowe Miasto	ŁD	pabianicki (Pabianice)	1553b	1602d	1
175	<i>Raków Nowe Miasto</i>	ŚW	kielecki (<i>Raków</i>)	1607b	1607b	1
176	<i>Rembów</i>	ŚW	kielecki	1588b	1607d	1
177	Żywiec Stare Miasto	ŚL	żywiecki (<i>Żywiec/ Jezioro Żywieckie</i>)	1327a	1608a	1
178	<i>Tarnówka</i>	WP	złotowski	1579b	1618a	1
179	<i>Turobin Nowe Miasto</i>	LL	biłgorajski (<i>Turobin</i>)	1565b	1618b	1
180	<i>Orchowo</i>	WP	słupecki	1506b	1620c	1
181	Budzyń	LL	radzyński (Radzyń Podl.)	1531a	1625a	1
182	<i>Trębki</i>	MZ	gostyniński	1578a	1625a	1
183	<i>Bytnica</i>	LS	krośnieński	1550a	1627a	1
184	<i>Teratyn</i>	LL	hrubieszowski	1439a	1629d	1
185	<i>Trzebina</i>	OP	prudnicki	1542b	1631b	1
186	<i>Miejsce</i>	OP	namysłowski	1294b	1650c	1
187	<i>Krystianów</i>	WP	koniński (<i>Kazim. Bisk.</i>)	1597a	1652d	1
188	<i>Małyń</i>	ŁD	poddębicki	1549b	1654d	1
189	Zduny	WP	kolski (Koło)	1554b	1655b	1
190	Wałcz Nowe Miasto	ZP	wałeckie (Wałcz)	1633b	1658b	1
191	<i>Nieporęt</i>	MZ	legionowski	1484b	1660a	1
192	<i>Stara Brzeźnica</i>	ŁD	pajęczański	1265a	1661a	1
193	<i>Bratoszewice</i>	ŁD	zgierski	1458a	1661b	1
194	<i>Budzynek</i>	ŁD	poddębicki	1454d	1661d	1
195	<i>Oporów</i>	ŁD	kutnowski	1399b	1661d	1
196	<i>Karniszyn</i>	MZ	żuromiński	1519b	1662a	1
197	<i>Łęgonice</i>	MZ	przysuski	1420b	1662b	1
198	<i>Nieznamierowice</i>	MZ	przysuski	1440a	1662d	1
199	<i>Odechów</i>	MZ	radomski	1537b	1662d	1

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsi)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
200	<i>Skrzynno (Skrzynno N.)</i>	MZ	przysuski	1500a	1667d	1
201	<i>Kwiatków</i>	WP	turecki	1458a	1670a	1
202	Grudzieniec	KP	Bydgoszcz (Bydgoszcz)	1670b	1672d	1
203	<i>Toporów</i>	ŁD	wieluński	1490b	1673a	1
204	Mirów	ŚW	pińczowski (Pińczów)	1592b	1674d	1
205	Rzeszów Nowe Miasto	PK	Rzeszów (Rzeszów)	1675d	1675d	1
206	<i>Bełżec</i>	LL	tomaszowski	1607b	1676a	1
207	<i>Waniewo</i>	PL	wysokomazowiecki	1510b	1676a	1
208	<i>Liw Nowy</i>	MZ	węgrowski (<i>Liw</i>)	1446b	1678a	1
209	<i>Buczek</i>	ŁD	łaski	1549b	1683d	1
210	Sieniutowo	WP	krotoszyński (Zduny)	1647b	1693d	1
211	Sendomierz	MZ	miński (Mińsk Mazow.)	1549b	1695a	1
212	<i>Gozdów</i>	LL	hrubieszowski	1548b	1698b	1
213	Leśnica	DL	Wrocław (Wrocław)	1261b	1700a	1
214	Brzeziny Nowe Miasto	ŁD	brzeziński (Brzeziny)	1547a	1700a	1
215	<i>Czelin</i>	ZP	gryfiński	1317a	1700a	1
216	<i>Dokudów (D. Pierwszy)</i>	LL	białski	1503b	1700a	1
217	Jarosław Nowe Miasto	PK	jarosławski (Jarosław)	1700a	1700a	1
218	Miejska Górka Nowe Miasto	WP	rawicki (Miejska Górka)	1600a	1700a	1
219	<i>Mikołajewice</i>	DL	legnicki	1345b	1700a	1
220	Niezamyśl	WP	turecki (Dobra)	1546b	1700a	1
221	<i>Nowy Dobrzelin</i>	ŁD	kutnowski	1536b	1700a	1
222	Osieczna Nowe Miasto	WP	leszczyński (Osieczna)	1635b	1700a	1
223	Przeworsk Nowe M.	PK	przeworski (Przeworsk)	1670c	1700a	1
224	<i>Różanka</i>	LL	włodawski	1524b	1700a	1
225	<i>Stary Licheń</i>	WP	koniński	1458a	1700a	1
226	Szydłowiec	ŁD	brzeziński (Brzeziny)	1539a	1700a	1
227	Wągrowiec Nowe Miasto	WP	wągrowiecki (Wągrowiec)	1630a	1700a	1
228	Węgrów Nowe Miasto	MZ	węgrowski (Węgrów)	1621a	1700a	1
229	<i>Wilga</i>	MZ	garwoliński	1554b	1700a	1
230	<i>Zbrostawice</i>	ŚL	tarnogórski	1300a	1700a	1
231	<i>Stare Skoszewy</i>	ŁD	łódzki wschodni	1426b	1702d	2
232	Rawicz Nowe Miasto	WP	rawicki (Rawicz)	1663b	1707d	1
233	<i>Nietkowice</i>	LS	zielonogórski	1520a	1713d	1
234	Zebrzydów	MP	wadowicki (Kalw. Zeb.)	1640b	1715b	1
235	<i>Ciążeń</i>	WP	ślupecki	1504b	1718d	2
236	<i>Rusiec</i>	ŁD	bełchatowski	1609a	1741b	1
237	<i>Miedzianka Dolne M.</i>	DL	jeleniogórski (<i>Miedzianka</i>)	1600a	1742a	1

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsł)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
238	<i>Borów</i>	DL	strzebiński	1294b	1742b	1
239	<i>Bralin</i>	WP	kępiński	1540b	1742b	1
240	<i>Cerekwica</i>	DL	trzebnicki	1252b	1742b	1
241	<i>Cieszków</i>	DL	milicki	1489b	1742b	1
242	<i>Goszcz</i>	DL	oleśnicki	1638b	1742b	1
243	<i>Konotop</i>	LS	nowosolski	1706b	1742b	1
244	<i>Kostomłoty</i>	DL	średzki	1254a	1742b	2
245	<i>Lubiąż</i>	DL	wołowski	1249b	1742b	1
246	<i>Michałów</i>	OP	brzeski	1615b	1742b	1
247	<i>Nowa Cerekwia</i>	OP	głubczycki	1298b	1742b	1
248	<i>Ołobok</i>	LS	świebodziński	1262a	1742b	2
249	<i>Opawica</i>	OP	głubczycki	1377b	1742b	1
250	<i>Pilchowice</i>	ŚL	gliwicki	1300a	1742b	1
251	<i>Strzeleczyki</i>	OP	krapkowicki	1327b	1742b	1
252	<i>Ścinawa Mała</i>	OP	nyski	1243a	1742b	1
253	<i>Zabór</i>	LS	zielonogórski	1681b	1742b	1
254	<i>Bobrowice (St. Miasto)</i>	LS	krośniński	1666a	1750d	1
255	Buraków	MZ	warszawski zach. (Łomianki)	1535b	1750d	2
256	<i>Wierzbo</i>	ZP	pyrzycki	1321a	1750d	1
257	Zduny Niemieckie	WP	krotoszyński (Zduny)	1637b	1761b	1
258	<i>Łaszczówka</i>	LL	tomaszowski	1610c	1764a	1
259	<i>Witonia</i>	ŁD	łęczycki	1728a	1764d	1
260	<i>Kałów</i>	ŁD	poddębicki	1500a	1765a	1
261	Białystok Nowe Miasto	PL	Białystok (Białystok)	1768a	1768a	1
262	<i>Budzyń</i>	MZ	mławski	1600a	1768b	1
263	Mrocza Nowe Miasto	KP	nakielski (Mrocza)	1651b	1771d	1
264	Braniewo Nowe Miasto	WM	braniewski (Braniewo)	1342b	1772b	1
265	<i>Ostromecko</i>	KP	bydgoski	1750b	1772b	1
266	<i>Rachanie</i>	LL	tomaszowski	1426a	1772b	1
267	Sępól Nowe Miasto	WM	bartoszycki (Sępól)	1749b	1772b	1
268	<i>Raniżów</i>	PK	kolbuszowski	1772a	1775a	1
269	Koźmin Nowe Miasto	WP	krotoszyński (Koźmin Wielkopolski)	1518b	1775d	1
270	Krynki Stare	PL	sokólski (Krynki)	1679a	1776a	1
271	<i>Leśna</i>	LL	białski	1723a	1776b	1
272	<i>Wortel (Ortel)</i>	LL	białski	1503b	1776b	1
273	<i>Zbuczyn</i>	MZ	siedlecki	1720a	1779d	1
274	Babimost Nowe Miasto	LS	zielonogórski (Babimost)	1652b	1781b	1
275	<i>Horyniec-Zdrój</i>	PK	lubaczowski	1750d	1785b	1
276	<i>Stanisławczyk</i>	PK	przemyski	1717a	1785b	1
277	<i>Szerzyny (Stefanów)</i>	MP	tarnowski	1731b	1785b/1896b**	1 / (1)

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsi)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
278	Tarnowiec	PK	jasielski	1350c	1785b	1
279	Wola Michowa	PK	sanocki	1741d	1785b/1896b**	1 / (1)
280	Wysokie Koło	MZ	kozienski	1748a	1787a	1
281	Potoki	LL	tomaszowski	1763a	1789d	1
282	Bałtów	ŚW	ostrowiecki	1751a	1790a	1
283	Poniatowo	MZ	żuromiński	1520a	1790a	1
284	Gubin Nowe Miasto	LS	krośnieński (Gubin)	1400a	1790d	1
285	Międzyrzec Podlaski Nowe Miasto	LL	białski (Międzyrzec Podlaski)	1700d	1790d	1
286	Żurawia (Radzimin)	KP	nakielski	1786b	1790d	1
287	Kleparz	MP	Kraków (Kraków)	1366b	1791b	2
288	Nowokrzepice	ŚL	kłobucki (Krzepice)	1745b	1792d	1
289	Budziszewice	ŁD	tomaszowski	1407a	1793a	2
290	Rzeczyca	ŁD	tomaszowski	1775a	1793a	1
291	Sobótka	WP	ostrowski	1463a	1793a	1
292	Strzyżew	WP	ostrowski	1525a	1793a	1
293	Warszawa Nowe Miasto	MZ	Warszawa (Warszawa)	1408b	1793a	1
294	Bogusławowo	WP	rawicki (Bojanowo)	1663b	1793b	1
295	Orłów-Parcel (Orłów)	ŁD	kutnowski	1387a	1793b	1
296	Osjaków	ŁD	wieluński	1494a	1793b	1
297	Żytno	ŁD	radomszczański	1441a	1793b	1
298	Korab	WP	kaliski	1566a	1793d	1
299	Goleńdzinów Królewski	MZ	Warszawa (Warszawa)	1764b	1794b	1
300	Kamion	MZ	Warszawa (Warszawa)	1781b	1794b	1
301	Praga	MZ	Warszawa (Warszawa)	1648b	1794b	1
302	Rogoźno Nowe	WP	obornicki (Rogoźno)	1750b	1794b	1
303	Skaryszew	MZ	Warszawa (Warszawa)	1641b	1794b	1
304	Wschowa Dolne Nowe Miasto	LS	wschowski (Wschowa)	1642b	1794b	1
305	Wschowa Górne Nowe Miasto	LS	wschowski (Wschowa)	1684a	1794b	1
306	Mierzączka	MP	wielicki (Wieliczka)	1628b	1794d	1
307	Stobnica	WP	obornicki	1402a	1795b	1
308	Koźmin Niemiecki	WP	krotoszyński (Koźmin Wielkopolski)	1775b	1795d	1
309	Przemęt	WP	wolsztyński	1299a	1797b	1
310	Wymykowo	WP	Poznań (Poznań)	1650a	1797b	1
311	Błotnica (Błonie)	WP	krotoszyński (Sulmierzyce)	1654d	1800a	1
312	Borek	WP	ostrzeszowski (Ostrzeszów)	1591a	1800a	1

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsr)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
313	Chodzież Nowe Miasto	WP	chodzieski (Chodzież)	1710d	1800a	1
314	Czarnków Nowe Miasto	WP	czarnkowsko-trzcianecki (Czarnków)	1645a	1800a	1
315	Dębno Nowe Miasto	ZP	myśliborski (Dębno)	1650a	1800a	1
316	Drezdenko Nowe Miasto	LS	strzelecko-drezdenecki (Drezdenko)	1763b	1800a	1
317	<i>Działyń</i>	WP	gnieźnieński	1777a	1800a	1
318	Izbica Kujawska Nowe Miasto	KP	włocławski (Izbica Kujawska)	1754b	1800a	1
319	Jarocin Nowe Miasto	WP	jarociński (Jarocin)	1700a	1800a	1
320	Jutrosin Nowe Miasto	WP	rawicki (Jutrosin)	1642b	1800a	1
321	Kobylin Nowe Miasto	WP	krotoszyński (Kobylin)	1633b	1800a	1
322	Konstancja	WP	ostrowski (Odolanów)	1629b	1800a	1
323	Krotoszyn Nowe Miasto	WP	krotoszyński (Krotoszyn)	1779d	1800a	1
324	<i>Lampartopol</i>	WP	wolsztyński (<i>Kopanica</i>)	1641b	1800a	1
325	<i>Laskówka</i>	WP	średzki	1665b	1800a	1
326	Lipowiec	WP	międzychodzki (Międzychód)	1671b	1800a	1
327	<i>Lubowidz</i>	MZ	żuromiński	1521b	1800a	1
328	Łabiszyn Nowe Miasto	KP	żniński (Łabiszyn)	1772b	1800a	1
329	Łaskarzew Nowy	MZ	garwoliński (Łaskarzew)	1514b	1800a	1
330	Międzychód Nowe Miasto	WP	międzychodzki (Międzychód)	1590d	1800a	1
331	Miłosław Nowe Miasto	WP	wrzesiński (Miłosław)	1539b	1800a	1
332	<i>Mosty</i>	LL	tomaszowski	1750a	1800a	1
333	<i>Niedzbórz</i>	MZ	mławski	1503b	1800a	1
334	Pleszew Nowe Miasto	WP	pleszewski (Pleszew)	1637b	1800a	1
335	Przysucha Miasto Polskie	MZ	przysuski (Przysucha)	1750a	1800a	1
336	<i>Przytoczno</i>	LL	lubartowski	1530b	1800a	1
337	Rawa Mazowiecka Miasto Żydowskie	ŁD	rawski (Rawa Mazowiecka)	1775c	1800a	1
338	Skoki Nowe Miasto	WP	wągrowiecki (Skoki)	1632b	1800a	1
339	<i>Stefanówek</i>	ŚW	staszowski	1585a	1800a	1
340	<i>Sulików Nowe Miasto</i>	DL	zgorzelecki (<i>Sulików</i>)	1650d	1800a	1
341	Szubin Nowe Miasto	KP	nakielski (Szubin)	1780b	1800a	1
342	Śródka	WP	Poznań (Poznań)	1233a	1800a	1
343	Trzcianka Nowe Miasto	WP	czarnkowsko-trzcianecki (Trzcianka)	1762b	1800a	1
344	Trzemeszno Nowe Miasto	WP	gnieźnieński (Trzemeszno)	1765b	1800a	1

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsi)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
345	Wieleń Nowe Miasto	WP	czarnkowsko-trzcianecki (Wieleń)	1673b	1800a	1
346	Żabno	WP	śremski	1500a	1800a	1
347	Chwaliszewo	WP	Poznań (Poznań)	1444b	1800b	1
348	Jeleniewo	PL	suwalski	1782a	1800b	1
349	Kazimierz	MP	Kraków (Kraków)	1335b	1800b	3
350	Ostrówek	WP	Poznań (Poznań)	1444b	1800b	1
351	Oksa	ŚW	jędrzejowski	1554b	1800c	1
352	Fałków	ŚW	konecki	1340b	1800d	1
353	Kossów	ŚW	włoszczowski	1581a	1800d	1
354	Odrowąż	ŚW	konecki	1611b	1800d	1
355	Grodzisk	PL	siemiatycki	1775b	1801b	1
356	Miastkowo	PL	łomżyński	1735a	1801b	1
357	Niwka	ŚL	Sosnowiec (Sosnowiec)	1787a	1801b	1
358	Osowiec	PL	moniecki	1724b	1801b	1
359	Rudka	PL	bielski	1775a	1801b	1
360	Rutki-Kossaki	PL	zambrowski	1760b	1801b	1
361	Szczebra	PL	augustowski	1783a	1801b	1
362	Sztabin	PL	augustowski	1760a	1801b	1
363	Trzcianne	PL	moniecki	1700a	1801b	1
364	Mniszew	MZ	kozienicki	1382b	1807a	1
365	Lubniewice Nowe M.	LS	sulęciński (Lubniewice)	1708b	1808b	1
366	Ciechanowice	DL	kamiennogórski	1754b	1809b	1
367	Zygmuntów	MZ	szymborski (Omięcin)	1775b	1809b	1
368	Garbów	LL	lubelski	1782b	1810a	1
369	Łąkoszyn	ŁD	kutnowski (Kutno)	1444a	1810a	1
370	Witkowo Nowe Miasto	WP	gnieźnieński (Witkowo)	1740b	1810a	1
371	Radoszyn	OP	nyski (Nysa)	1741b	1810b	1
372	Berzniki	PL	sejneński	1551b	1810a	1
373	Pobiedna	DL	lubański	1666b	1815b	1
374	Ossolin	ŚW	sandomierski	1650a	1816c	2
375	Chełm	PM	Gdańsk (Gdańsk)	1772a	1817b	1
376	Szczurowa	MP	brzeski	1784b	1818a**	1
377	Trzciana	MP	bocheński	1794a	1818a**	1
378	Rawa	LL	lubartowski	1531b	1818b	1
379	Sokolniki	ŁD	wieruszowski	1726b	1820a	1
380	Drążgów	LL	puławski	1544b	1820b	1
381	Glinianka	MZ	otwocki	1557b	1820a	1
382	Jeruzal	MZ	miński	1533b	1820a	1
383	Kuflew	MZ	miński	1531b	1820a	1
384	Nowodwór	LL	rycki	1556b	1820b	1
385	Okrzeja	LL	łukowski	1458a	1820b	1

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsł)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
386	<i>Pratulín</i>	LL	białski	1732b	1820b	1
387	<i>Prosperów</i>	ŚW	sandomierski (Zawichost)	1701b	1820b	1
388	<i>Stoczek (?)</i>	MZ	węgrowski	1546b	1820a	1
389	<i>Urszulín</i>	LL	włodawski	1800a	1820b	1
390	<i>Boża Wola</i>	LL	lubelski	1731b	1821b	1
391	<i>Hanna</i>	LL	włodawski	1546b	1821b	1
392	<i>Janików</i>	ŚW	opatowski	1559b	1821b	1
393	<i>Krańniczyn</i>	LL	krasnostawski	1500a	1821b	1
394	<i>Piotrkowice</i>	ŚW	kielecki	1701b	1821b	1
395	<i>Seroczyn</i>	MZ	siedlecki	1548b	1821b	1
396	<i>Tuchowicz</i>	LL	łukowski	1430b	1821a	1
397	<i>Wojcieszków</i>	LL	łukowski	1540b	1821b	1
398	<i>Wysokie</i>	LL	lubelski	1409b	1821b	1
399	<i>Komarówka Podlaska</i>	LL	radzyński	1662b	1822b	1
400	<i>Skierbieszów</i>	LL	zamojski	1456a	1822b	1
401	<i>Sosnowica</i>	LL	parczewski	1790a	1822b	1
402	<i>Świerże</i>	LL	chełmski	1455a	1822b	1
403	<i>Prawno</i>	LL	opolski	1626a	1824b	1
404	<i>Wrzelowiec</i>	LL	opolski	1543b	1824b	1
405	<i>Jabłonka Kościelna</i>	PL	wysokomazowiecki	1790d	1825a	1
406	<i>Kaźmierz</i>	WP	szamotulski	1458a	1825a	1
407	<i>Radziki Duże</i>	KP	rypiński	1784b	1825a	1
408	<i>Wyszonki</i>	PL	wysokomazowiecki	1790c	1825a	1
409	<i>Krasnopol</i>	PL	sejneński	1770b	1825a	1
410	<i>Nakło</i>	ŚL	częstochowski	1746a	1825a	1
411	<i>Częstochówka</i>	ŚL	Częstochowa (Częstoch.)	1717b	1826b	1
412	<i>Dębno</i>	ŚW	kielecki	1585a	1827a	1
413	<i>Przerqb</i>	ŁD	radomszczański	1791a	1830a	1
414	<i>Wodynie</i>	MZ	siedlecki	1573a	1831b	3
415	<i>Żerniki</i>	KP	żniński	1298a	1849b	1
416	<i>Targowa Górka</i>	WP	wrzeseński	1344a	1850c	1
417	<i>Wartosław</i>	WP	szamotulski	1781b	1850c	1
418	<i>Dobre</i>	MZ	miński	1530b	1852b	1
419	<i>Puńsk</i>	PL	sejneński	1606a	1852b	1
420	<i>Terespol Stary</i>	LL	białski (Terespol)	1697a	1854a	1
421	<i>Sidra</i>	PL	sokólski	1566b	1857b/1934**	1 / (1)
422	<i>Radolin</i>	WP	czarnkowsko-trzcianecki	1759b	1858b	1
423	<i>Trzebiechów</i>	LS	zielonogórski	1707b	1860b	1
424	<i>Drohiczyn Ruska Strona</i>	MZ	siedlecki (<i>Bużyska</i>)	1807b	1861b	1
425	<i>Łapanów</i>	MP	bocheński	1794a	1868a**	1
426	<i>Niegowić</i>	MP	wielicki	1784b	1868b**	1

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsi)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
427	<i>Szczepanów</i>	MP	brzeski	1761b	1868b**	1
428	<i>Trzemeszno Lubuskie</i>	LS	sulciński	1808b	1870b	1
429	<i>Adamów</i>	LL	łukowski	1539b	1870b***	1
430	<i>Andrzejewo</i>	MZ	ostrowski	1528b	1870b***	1
431	<i>Babiak</i>	WP	kolski	1816b	1870b***	1
432	<i>Bakatarzewo</i>	PL	suwalski	1600a	1870b***	1
433	<i>Baranów</i>	LL	puławski	1544b	1870b***	1
434	<i>Będków</i>	ŁD	tomaszowski	1453a	1870b***	1
435	<i>Białaczków</i>	ŁD	opoczyński	1450a	1870b***	2
436	<i>Bielawy</i>	ŁD	łowicki	1403b	1870b***	1
437	<i>Bielsk</i>	MZ	płocki	1373b	1870b***	1
438	<i>Biskupice</i>	LL	świdnicki	1450b	1870b***	1
439	<i>Bobrowniki</i>	KP	lipnowski	1403b	1870b***	1
440	<i>Bobrowniki</i>	LL	puławski	1485b	1870b***	1
441	<i>Bodzanów</i>	MZ	płocki	1351b	1870b***	1
442	<i>Bogoria</i>	ŚW	staszowski	1616b	1870b***	1
443	<i>Bolestawiec</i>	ŁD	wieruszowski	1266a	1870b***	1
444	<i>Bolimów</i>	ŁD	skierniewicki	1370b	1870b***	1
445	<i>Brdów</i>	WP	kolski	1525b	1870b***	1
446	<i>Brudzew</i>	WP	turecki	1458a	1870b***	1
447	<i>Burzenin</i>	ŁD	sieradzki	1378a	1870b***	1
448	<i>Cegłów</i>	MZ	miński	1621b	1870b***	1
449	<i>Chodel</i>	LL	opolski	1517b	1870b***	2
450	<i>Ciechanowiec Nowe Miasto</i>	PL	wysokomazowiecki (Ciechanowiec)	1815a	1870b***	2
451	<i>Ciepielów</i>	MZ	lipski	1548b	1870b***	1
452	<i>Cziemniki</i>	LL	radzyński	1509b	1870b***	1
453	<i>Czersk</i>	MZ	piaseczyński	1350a	1870b***	1
454	<i>Czerwińsk nad Wisłą</i>	MZ	płoński	1373b	1870b***	1
455	<i>Dąbrowice</i>	ŁD	kutnowski	1455a	1870b***	1
456	<i>Denków</i>	ŚW	ostrowiecki (Ostrowiec Świętokrzyski)	1564b	1870b***	1
457	<i>Filipów</i>	PL	suwalski	1570b	1870b***	1
458	<i>Firlej</i>	LL	lubartowski	1629b	1870b***	1
459	<i>Gielniów</i>	MZ	przysuski	1455a	1870b***	1
460	<i>Gliniany</i>	ŚW	opatowski	1586b	1870b***	1
461	<i>Głowaczów</i>	MZ	kozienicki	1445b	1870b***	1
462	<i>Głusk</i>	LL	Lublin (Lublin)	1688b	1870b***	1
463	<i>Gniewoszków</i>	MZ	kozienicki	1693b	1870b***	1
464	<i>Goraj</i>	LL	biłgorajski	1405a	1870b***	1
465	<i>Gorków-Osada</i>	LL	krasnostawski	1688b	1870b***	1
466	<i>Goszczyń</i>	MZ	grójecki	1386b	1870b***	1

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsł)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
467	Gowarczów	ŚW	konecki	1430b	1870b***	1
468	Grabowiec	LL	zamojski	1418a	1870b***	1
469	Grabowiec	MZ	lipski	1601b	1870b***	1
470	Grabów	ŁD	łęczycki	1372b	1870b***	1
471	Granica	MZ	kozienski (Gniewosów)	1739b	1870b***	1
472	Grocholice	ŁD	bełchatowski (Bełchat.)	1420b	1870b***	1
473	Grzegorzew	WP	kolski	1339a	1870b***	1
474	Horodło	LL	hrubieszowski	1412c	1870b***	1
475	Horodyszcze	LL	białski	1569a	1870b***	1
476	Hów	MZ	sochaczewski	1506b	1870b***	1
477	Inowódz	ŁD	tomaszowski	1370a	1870b***	2
478	Iwaniska	ŚW	opatowski	1403b	1870b***	1
479	Iwanowice	WP	kaliski	1460b	1870b***	1
480	Izbica	LL	krasnostawski	1750b	1870b***	1
481	Jadów	MZ	wołomiński	1823b	1870b***	1
482	Janowiec	LL	puławski	1537b	1870b***	1
483	Janowo	WM	nidzicki	1421b	1870b***	1
484	Janów	ŚŁ	częstochowski	1696b	1870b***	1
485	Jarczów	LL	tomaszowski	1755b	1870b***	1
486	Jastrząb	MZ	szymborski	1421a	1870b***	1
487	Jedlińsk	MZ	radomski	1530b	1870b***	1
488	Jeziorzany	LL	lubartowski	1498b	1870b***	1
489	Jeżów	ŁD	brzeziński	1334b	1870b***	1
490	Józefów nad Wisłą	LL	opolski	1688b	1870b***	1
491	Kamieńczyk	MZ	wyszkowski	1428b	1870b***	1
492	Kamionka (Nowy Rynek)	LL	lubartowski	1547b	1870b***	1
493	Kazanów	MZ	zwoleński	1556b	1870b***	1
494	Kazimierz	ŁD	pabianicki	1288b	1870b***	1
495	Kazimierz Biskupi	WP	koniński	1287b	1870b***	1
496	Kiernoza	ŁD	łowicki	1523b	1870b***	2
497	Kikół	KP	lipnowski	1745b	1870b***	1
498	Klimontów	ŚW	sandomierski	1604b	1870b***	1
499	Klwów	MZ	przysuski	1416b	1870b***	1
500	Kodeń	LL	białski	1511b	1870b***	1
501	Koźbiel	MZ	otwocki	1532b	1870b***	1
502	Komarów-Osada	LL	zamojski	1748b	1870b***	1
503	Konstantynów	LL	białski	1729b	1870b***	1
504	Końskowola	LL	puławski	1532b	1870b***	1
505	Koszyce	MP	proszowicki	1361d	1870b***	1
506	Koźminek	WP	kaliski	1369a	1870b***	1
507	Krasnosielc	MZ	makowski	1824b	1870b***	1
508	Kromołów	ŚŁ	zawierciański (Zawier.)	1388b	1870b***	1

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsi)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
509	Kryłów	LL	hrubieszowski	1523b	1870b***	1
510	Krzeszów	PK	niżański	1640b	1870b***	1
511	Książ Wielki	MP	miechowski	1370a	1870b***	1
512	Kuczbork-Osada	MZ	żuromiński	1384b	1870b***	1
513	Kurozwęki	ŚW	staszowski	1400a	1870b***	1
514	Kurów	LL	puławski	1442a	1870b***	1
515	Kurzelów	ŚW	włoszczowski	1285b	1870b***	1
516	Lasocin	ŚW	opatowski	1547b	1870b***	1
517	Latowicz	MZ	miński	1423a	1870b***	1
518	Lądek	WP	ślupecki	1269b	1870b***	1
519	Lelów	ŚL	częstochowski	1354b	1870b***	1
520	Liw	MZ	węgrowski	1421a	1870b***	1
521	Lutomiersk	ŁD	pabianicki	1274b	1870b***	1
522	Lututów	ŁD	wieruszowski	1406a	1870b***	2
523	Łagów	ŚW	kielecki	1375b	1870b***	1
524	Łomazy	LL	białski	1566a	1870b***	1
525	Maciejowice	MZ	garwoliński	1507b	1870b***	1
526	Magnuszew	MZ	kozienicki	1377b	1870b***	2
527	Markuszów	LL	puławski	1550c	1870b***	1
528	Michów	LL	lubartowski	1531b	1870b***	2
529	Miedzna	MZ	węgrowski	1470b	1870b***	2
530	Modrzejów	ŚL	Sosnowiec (Sosnowiec)	1706b	1870b***	2
531	Mokobody	MZ	siedlecki	1496b	1870b***	1
532	Mrzygłód	ŚL	myszkowski (Myszków)	1475a	1870b***	1
533	Mstów	ŚL	częstochowski	1278b	1870b***	1
534	Nadarzyn	MZ	pruskowski	1453b	1870b***	1
535	Nowa Brzeźnica	ŁD	pajęczański	1287b	1870b***	1
536	Nowa Słupia	ŚW	kielecki	1351a	1870b***	1
537	Nowe Miasto	MZ	płoński	1420b	1870b***	1
538	Nowy Korczyn	ŚW	buski	1258a	1870b***	1
539	Nur	MZ	ostrowski	1425a	1870b***	1
540	Odrzywół	MZ	przysuski	1418b	1870b***	1
541	Okuniew	MZ	miński	1538b	1870b***	1
542	Oleśnica	ŚW	staszowski	1546b	1870b***	1
543	Olsztyn	ŚL	częstochowski	1442a	1870b***	1
544	Opatowiec	ŚW	kazimierski	1271b	1870b***	1
545	Opatówek	WP	kaliski	1338a	1870b***	1
546	Orchówek	LL	włodawski	1507b	1870b***	1
547	Osieck	MZ	otwocki	1558b	1870b***	1
548	Osięciny	KP	radziejowski	1824b	1870b***	1
549	Osmolin	MZ	gostyński	1462b	1870b***	1
550	Pacanów	ŚW	buski	1265b	1870b***	1

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsí)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
551	<i>Parysów</i>	MZ	garwoliński	1538b	1870b***	1
552	<i>Parzęczew</i>	ŁD	zgierski	1421b	1870b***	2
553	<i>Pawłów</i>	LL	chełmski	1479a	1870b***	1
554	<i>Piątek</i>	ŁD	łęczycki	1339a	1870b***	1
555	<i>Pierzchnica</i>	ŚW	kielecki	1359d	1870b***	1
556	<i>Piszczac</i>	LL	bialski	1530b	1870b***	1
557	<i>Pławno</i>	ŁD	radomszczański	1544b	1870b***	1
558	<i>Przerośl</i>	PL	suwalski	1562c	1870b***	1
559	<i>Przybyszew</i>	MZ	białobrzeski	1396a	1870b***	1
560	<i>Przyrów</i>	ŚL	częstochowski	1369b	1870b***	1
561	<i>Przytyk</i>	MZ	radomski	1488a	1870b***	1
562	<i>Puchaczów</i>	LL	łęczyński	1527b	1870b***	1
563	<i>Raciqżek</i>	KP	aleksandrowski	1317b	1870b***	1
564	<i>Raczki</i>	PL	suwalski	1558a	1870b***	1
565	<i>Radoszyce</i>	ŚW	konecki	1370b	1870b***	1
566	<i>Radzanów</i>	MZ	mławski	1400b	1870b***	1
567	<i>Radziłów</i>	PL	grajewski	1466b	1870b***	1
568	<i>Raków</i>	ŚW	kielecki	1567a	1870b***	1
569	<i>Rejowiec</i>	LL	krasnostawski	1547b	1870b***	1
570	<i>Rossosz</i>	LL	bialski	1551b	1870b***	1
571	<i>Rozprza</i>	ŁD	piotrkowski	1272a	1870b***	1
572	<i>Ryczywół</i>	MZ	kozienicki	1370a	1870b***	1
573	<i>Sarnaki</i>	MZ	łosicki	1754b	1870b***	1
574	<i>Sawin</i>	LL	chełmski	1456a	1870b***	1
575	<i>Secemin</i>	ŚW	włoszczowski	1370a	1870b***	1
576	<i>Serokomla</i>	LL	łukowski	1537b	1870b***	1
577	<i>Sieciechów</i>	MZ	kozienicki	1370a	1870b***	1
578	<i>Siennica</i>	MZ	miński	1526b	1870b***	1
579	<i>Sienno</i>	MZ	lipski	1421a	1870b***	1
580	<i>Skrzynno</i>	MZ	przysuski	1308a	1870b***	1
581	<i>Skulsk</i>	WP	koniński	1409b	1870b***	1
582	<i>Sławatycze</i>	LL	bialski	1577b	1870b***	1
583	<i>Służewo</i>	KP	aleksandrowski	1489a	1870b***	1
584	<i>Sobków</i>	ŚW	jędrzejowski	1563b	1870b***	1
585	<i>Sobota</i>	ŁD	łowicki	1393a	1870b***	1
586	<i>Sochocin</i>	MZ	płoński	1385b	1870b***	1
587	<i>Solec nad Wisłą</i>	MZ	lipski	1333a	1870b***	1
588	<i>Stanisławów</i>	MZ	miński	1523b	1870b***	1
589	<i>Staw</i>	WP	kaliski	1405a	1870b***	1
590	<i>Sterdyń</i>	MZ	sokołowski	1737a	1870b***	1
591	<i>Stężyca</i>	LL	rycki	1370a	1870b***	1
592	<i>Szczerców</i>	ŁD	bełchatowski	1364a	1870b***	1

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsi)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
593	<i>Szreńsk</i>	MZ	mławski	1383b	1870b***	1
594	<i>Szydłów</i>	ŚW	staszowski	1329a	1870b***	1
595	<i>Śniadowo</i>	PL	łomżyński	1775a	1870b***	1
596	<i>Tarłów</i>	ŚW	opatowski	1550b	1870b***	1
597	<i>Tarnogóra</i>	LL	krasnostawski	1540b	1870b***	1
598	<i>Turobin</i>	LL	biłgorajski	1420b	1870b***	1
599	<i>Uchanie</i>	LL	hrubieszowski	1596b	1870b***	1
600	<i>Ujazd</i>	ŁD	tomaszowski	1428b	1870b***	1
601	<i>Waśniów</i>	ŚW	ostrowiecki	1467a	1870b***	1
602	<i>Wąsosz</i>	PL	grajewski	1436b	1870b***	1
603	<i>Wąwolnica</i>	LL	puławski	1567b	1870b***	1
604	<i>Widawa</i>	ŁD	łaski	1388b	1870b***	1
605	<i>Wieniawa</i>	LL	Lublin (Lublin)	1768b	1870b***	1
606	<i>Wierzbica</i>	MZ	radomski	1469b	1870b***	1
607	<i>Wilczyn</i>	WP	koniński	1458a	1870b***	1
608	<i>Wiskitki</i>	MZ	żyrardowski	1349a	1870b***	1
609	<i>Wisznice</i>	LL	białski	1579a	1870b***	1
610	<i>Wiślica</i>	ŚW	buski	1345a	1870b***	1
611	<i>Wizna</i>	PL	łomżyński	1400b	1870b***	1
612	<i>Wiżajny</i>	PL	suwalski	1620b	1870b***	1
613	<i>Włodowice</i>	ŚL	zawierciański	1399a	1870b***	1
614	<i>Wodzisław</i>	ŚW	jędrzejowski	1317a	1870b***	1
615	<i>Wohyń</i>	LL	radzyński	1522b	1870b***	1
616	<i>Wojstawice</i>	LL	chełmski	1466a	1870b***	1
617	<i>Wolanów</i>	MZ	radomski	1773b	1870b***	1
618	<i>Żarnowiec</i>	ŚL	zawierciański	1340a	1870b***	1
619	<i>Żarnów</i>	ŁD	opoczyński	1360a	1870b***	1
620	<i>Żółkiewka-Osada</i>	LL	krasnostawski	1702b	1870b***	1
621	<i>Wylatowo</i>	KP	mogileński	1388a	1871b	1
622	<i>Mieszków</i>	WP	jarociński	1777b	1873b	1
623	<i>Kamionna</i>	WP	międzychodzki	1402a	1874b	2
624	<i>Kwieciszewo</i>	KP	mogileński	1342b	1874b	1
625	<i>Gródek</i>	PL	białostocki	1563a	1875b/1934**	1 / (1)
626	<i>Jałówka</i>	PL	białostocki	1545b	1875b/1934**	1 / (1)
627	<i>Jasionówka</i>	PL	moniecki	1600a	1875b/1934**	1 / (1)
628	<i>Michałowo</i>	PL	białostocki	1832a	1875b/1934**	1 / (1)
629	<i>Milejczyce</i>	PL	siemiatycki	1516b	1875b/1934**	1 / (1)
630	<i>Narewka</i>	PL	hajnowski	1825c	1875b/1934**	1 / (1)
631	<i>Niemirów</i>	PL	siemiatycki	1616b	1875b/1934**	1 / (1)
632	<i>Żydowo</i>	WP	gnieźniński	1752b	1875b	1
633	<i>Kębłowo</i>	WP	wolsztyński	1320b	1880b	2
634	<i>Kurzętnik</i>	WM	nowomiejski	1300a	1883b	1

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsł)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
635	Łopienno	WP	gnieźniński	1519b	1888b	1
636	Łekno	WP	wągrowiecki	1370a	1888b	1
637	Trzciel Nowy	LS	międzyrzecki (Trzciel)	1730a	1888b	1
638	Zaborowo	WP	Leszno (Leszno)	1644b	1892b	1
639	Janów	PL	sokólski	1715a	1892b/1934**	1 / (1)
640	Korycin	PL	sokólski	1671b	1892b/1934**	1 / (1)
641	Kuźnica	PL	sokólski	1536b	1892b/1934**	1 / (1)
642	Bolesławów	DL	kłodzki	1581b	1894b	1
643	Dubin	WP	rawicki	1427a	1895b	1
644	Babice nad Sanem	PK	przemyski	1484a	1896b/1934b**	1 / (1)
645	Baligród	PK	leski	1634b	1896b/1934b**	1 / (1)
646	Bircza	PK	przemyski	1464a	1896b/1934b*	2 / (1)
647	Bukowsko	PK	sanocki	1720a	1896b/1934b*	1 / (1)
648	Czudec	PK	strzyżowski	1427b	1896b/1934b**	1 / (1)
649	Dębowiec	PK	jasielski	1349a	1896b/1934**	1 / (1)
650	Dubiecko	PK	przemyski	1407b	1896b/1934b*	1 / (1)
651	Fredropol	PK	przemyski	1720c	1896b/1934b**	1 / (1)
652	Frysztak	PK	strzyżowski	1366b	1896b/1934**	1 / (1)
653	Gdów	MP	wielicki	1794a	1896b/1934b**	1 / (1)
654	Grodzisko	PK	leżajski	1720c	1896b**	1
655	Jaćmierz	PK	sanocki	1437a	1896b/1934b*	1 / (1)
656	Jasienica Rosielna	PK	brzozowski	1727c	1896b/1934b**	1 / (1)
657	Jaśliska	PK	krośnieński	1365b	1896b/1934b*	1 / (1)
658	Jawornik Polski	PK	przeworski	1472a	1896b/1934b**	1 / (1)
659	Jodłowa	PK	dębicki	1733b	1896b/1934b**	1 / (1)
660	Kawęczyn	PK	dębicki (Dębica)	1879b	1896b/1934**	1 / (1)
661	Korczyna	PK	krośnieński	1783b	1896b/1934**	1 / (1)
662	Krasiczyn	PK	przemyski	1620c	1896b/1934b**	1 / (1)
663	Krościenko.n.Dunajcem	MP	nowotarski	1348b	1896b/1934**	1 / (1)
664	Krzywcza	PK	przemyski	1444b	1896b/1934b**	1 / (1)
665	Lipnica Murowana	MP	bocheński	1326b	1896b/1934**	1 / (1)
666	Lipsko	PK	lubaczowski	1616b	1896b/1934b**	1 / (1)
667	Liszki	MP	krakowski	1880a	1896b/1934b**	1 / (1)
668	Lutowiska	PK	bieszczadzki	1742a	1896b/1934b**	1 / (1)
669	Majdan Królewski	PK	kolbuszowski	1763a	1896b/1934b**	1 / (1)
670	Milówka	ŚL	żywiecki	1884a	1896b/1934**	1 / (1)
671	Mrzygłód	PK	sanocki	1425b	1896b/1934b*	1 / (1)
672	Niebylec	PK	strzyżowski	1509b	1896b/1934b**	1 / (1)
673	Nowa Góra	MP	krakowski	1369a	1896/1918b**	1 / (1)
674	Nowotaniec	PK	sanocki	1444b	1896b/1934b*	1 / (1)
675	Nowy Żmigród	PK	jasielski	1331d	1896b/1934**	1 / (1)
676	Ołpiny	MP	tarnowski	1880a	1896b/1934b**	1 / (1)

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsi)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
677	<i>Osiek Jasielski</i>	PK	jasielski	1365a	1896b/1934b*	1 / (1)
678	<i>Płazów</i>	PK	lubaczowski	1614b	1896b/1934b**	1 / (1)
679	<i>Radomyśl nad Sanem</i>	PK	stalowowolski	1581b	1896b/1934b**	1 / (1)
680	<i>Rybotycze</i>	PK	przemyski	1494a	1896b/1934b*	1 / (1)
681	<i>Rzepiennik Strzyżewski</i>	MP	tarnowski	1818d	1896b/1934b**	1 / (1)
682	<i>Rzochów</i>	PK	mielecki (Mielec)	1382a	1896b/1934b**	1 / (1)
683	<i>Tylicz</i>	MP	nowosądecki	1325a	1896b/1934**	2 / (1)
684	<i>Tymbark</i>	MP	limanowski	1353b	1896b/1934**	1 / (1)
685	<i>Tyrawa Wołoska</i>	PK	sanocki	1707a	1896b/1934b**	1 / (1)
686	<i>Uście Ruskie (Gorlickie)</i>	MP	gorlicki	1739a	1896b/1934b**	2 / (1)
687	<i>Wielkie Oczy</i>	PK	lubaczowski	1671b	1896b/1934b**	1 / (1)
688	<i>Wielopole Skrzyńskie</i>	PK	ropczycko-sędziszowski	1337a	1896b/1934**	1 / (1)
689	<i>Zarszyn</i>	PK	sanocki	1395a	1896b/1934b*	1 / (1)
690	<i>Zasów</i>	PK	dębicki	1876b	1896/1896b**	1 / (1)
691	<i>Zbyszyce</i>	MP	nowosądecki	1790a	1896b/1934b**	1 / (1)
692	<i>Żołyńia</i>	PK	łańcucki	1720d	1896b/1934b**	1 / (1)
693	<i>Kiszkowo</i>	WP	gnieźnieński	1395a	1900a	1
694	<i>Kobyła Góra</i>	WP	ostrzeszowski	1428a	1900a	1
695	<i>Grabowo</i>	ZP	Szczecin (Szczecin)	1850b	1900b	1
696	<i>Baranów</i>	WP	kępiński	1426a	1907b	1
697	<i>Mielżyn</i>	WP	gnieźnieński	1553a	1908b	2
698	<i>Podgórze</i>	MP	Kraków (Kraków)	1784b	1915b	2
699	<i>Złotniki Lubańskie</i>	DL	lubański	1662b	1915b	1
700	<i>Orla</i>	PL	bielski	1507a	1919b/1934**	1 / (1)
701	<i>Dobroszyce</i>	DL	oleśnicki	1663b	1928b	1
702	<i>Psie Pole</i>	DL	Wrocław (Wrocław)	1473b	1928b	1
703	<i>Łągów</i>	LS	świebodziński	1351a	1932b	2
704	<i>Bnin</i>	WP	poznański (Kórnik)	1395a	1934b	1
705	<i>Boćki</i>	PL	bielski	1509b	1934b	1
706	<i>Budzyń</i>	WP	chodzieski	1458a	1934b	3
707	<i>Gąsawa</i>	KP	żniński	1388b	1934b	1
708	<i>Gębice</i>	KP	mogileński	1425b	1934b	1
709	<i>Kopanica</i>	WP	wolsztyński	1479a	1934b	1
710	<i>Mielnik</i>	PL	siemiatycki	1440b	1934b	1
711	<i>Mieścisko</i>	WP	wągrowiecki	1436a	1934b	1
712	<i>Narew</i>	PL	hajnowski	1514b	1934b	1
713	<i>Nowe Miasto n. Wartą</i>	WP	średzki	1283b	1934b	1
714	<i>Nowy Dwór</i>	PL	sokólski	1518b	1934b	1
715	<i>Piaski</i>	WP	gostyński	1775b	1934b	1
716	<i>Powidz</i>	WP	ślupecki	1243b	1934b	1
717	<i>Rogowo</i>	KP	żniński	1380a	1934b	2
718	<i>Rostorzewo</i>	WP	grodziski	1752b	1934b	1

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsł)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
719	<i>Rychtal</i>	WP	kępiński	1294b	1934b	1
720	<i>Ryczywół</i>	WP	obornicki	1426a	1934b	1
721	<i>Rynarzewo</i>	KP	nakielski	1299b	1934b	1
722	<i>Święciechowa</i>	WP	leszczyński	1302a	1934b	1
723	<i>Władysławów</i>	WP	turecki	1727b	1934b	2
724	<i>Lanckorona</i>	MP	wadowicki	1366a	1934b*	1
725	<i>Uście Solne</i>	MP	brzeski	1360a	1934b*	1
726	<i>Czarny Dunajec</i>	MP	nowotarski	1880c**	1934b/1896**	1 / (1)
727	<i>Podgórz</i>	KP	Toruń (Toruń)	1555b	1938b	2
728	<i>Dobrzyń nad Drwęcą</i>	KP	golubsko-dobrzyński (Golub-Dobrzyń)	1789b	1941 <i>df</i> / 1951b <i>dj</i>	2
729	<i>Golub</i>	KP	golubsko-dobrzyński (Golub-Dobrzyń)	1300a	1941 <i>df</i> / 1951b <i>dj</i>	1
730	<i>Sokoły</i>	PL	wysokomazowiecki	1827b	1944 <i>df</i> / 1951b <i>dj</i>	2
731	<i>Banie</i>	ZP	gryfiński	1296a	1945b	1
732	<i>Barciany</i>	WM	kętrzyński	1628b	1945b	1
733	<i>Bledzew</i>	LS	międzyrzecki	1433b	1945b	1
734	<i>Bobrowice (Nowe M.)</i>	LS	krośnieński	1780d	1945b	2
735	<i>Dobromierz</i>	DL	świdnicki	1289a	1945b	1
736	<i>Gardeja</i>	PM	kwidzyński	1334b	1945b	1
737	<i>Miedzianka (Górne M.)</i>	DL	jeleniogórski (<i>Miedzianka</i>)	1519b	1945b	2
738	<i>Otyń</i>	LS	nowosolski	1313a	1945b	1
739	<i>Przewóz</i>	LS	żarski	1311a	1945b	1
740	<i>Przybrzeg</i> ¹²⁵	LS	ślubicki	1945b	1945b	1
741	<i>Pszczew</i>	LS	międzyrzecki	1288b	1945b	1
742	<i>Rudna</i>	DL	lubiński	1339a	1945b	1
743	<i>Skorogoszcz</i>	OP	brzeski	1271a	1945b	1
744	<i>Słońsk</i>	LS	sulciński	1341a	1945b	1
745	<i>Srokowo</i>	WM	kętrzyński	1405b	1945b	1
746	<i>Strupina</i>	DL	trzebnicki	1253a	1945b	1
747	<i>Sułów</i>	DL	milicki	1755b	1945b	1
748	<i>Widuchowa</i>	ZP	gryfiński	1347b	1945b	1
749	<i>Wydminy</i>	WM	giżycki	1945b	1945b	1
750	<i>Biskupiec (Pomorski)</i>	WM	nowomiejski	1395b	1946b	1
751	<i>Brody</i>	LS	żarski	1590a	1946b	1
752	<i>Chełmsko Śląskie</i>	DL	kamiennogórski	1289b	1946b	1
753	<i>Chobienia</i>	DL	lubiński	1303a	1946b	1

¹²⁵ Efermeryczne miasto utworzone w 1945 r. z prawobrzeżnej części niemieckiego miasta Fürstenberg an der Oder; zdegradowane w tym samym roku (Fürstenberg an der Oder jest z kolei od 1961 r. częścią miasta Eisenhüttenstadt w Niemczech).

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsi)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
754	Czernina	DL	górowski	1584b	1946b	1
755	Dąbrówno	WM	ostródzki	1326b	1946b	1
756	Dubienka	LL	chełmski	1588b	1946b	1
757	Janów Podlaski	LL	białski	1465b	1946b	2
758	Kamieniec Żąbkowicki	DL	żąbkowicki	1945b	1946b	1
759	Krzystkowice ¹²⁶	LS	zielonogórski (Nowogród Bobrzański)	1659b	1946b	1
760	Lewin Kłodzki	DL	kłodzki	1345a	1946b	1
761	Lubrza	LS	świebodziński	1319a	1946b	2
762	Ruda Pabianicka	ŁD	Łódź (Łódź)	1923b	1946b	2
763	Srebrna Góra	DL	żąbkowicki	1536b	1946b	1
764	Sulików	DL	zgorzelecki	1268a	1946b	1
765	Trzebiel	LS	żarski	1301a	1946b	1
766	Uraz	DL	średzki	1288a	1946b	1
767	Wielbark	WM	szczywieński	1723b	1946b	1
768	Wińsko	DL	wołowski	1285b	1946b	1
769	Zasieki (Barść) ¹²⁷	LS	żarski	1945b	1946b	1
770	Brójce	LS	międzyrzecki	1428b	1947b	1
771	Górzycza	LS	ślubicki	1299a	1947b	3
772	Dąbie	ZP	Szczecin (Szczecin)	1260b	1948b	2
773	Podjuchy	ZP	Szczecin (Szczecin)	1945b	1948b	1
774	Zaniemyśl	WP	średzki	1742b	1948b	2
775	Biała	ŚL	Bielsko-Biała (Bielsk.-B.)	1723b	1951b	2
776	Bielsko	ŚL	Bielsko-Biała (Bielsk.-B.)	1300a	1951b	2
777	Biały Kamień	DL	Wałbrzych (Wałbrzych)	1945b	1951b	1
778	Brochów	DL	Wrocław (Wrocław)	1939b	1951b	1
779	Nowa Huta (?)	MP	Kraków (Kraków)	1949b	1951b	1
780	Sobięcin	DL	Wałbrzych (Wałbrzych)	1945b	1951b	1
781	Wirek	ŚL	Ruda Śląska (Ruda Śl.)	1949b	1951b	1
782	Włochy	MZ	Warszawa (Warszawa)	1939b	1951b	1
783	Starosielce	PL	Białystok (Białystok)	1919b	1954b	1
784	Szczakowa	ŚL	Jaworzno (Jaworzno)	1889b	1956b	2
785	Rembertów	MZ	Warszawa (Warszawa)	1939b	1957b	1
786	Nowy Bytom	ŚL	Ruda Śląska (Ruda Śl.)	1947b	1958b	1
787	Ruda	ŚL	Ruda Śląska (Ruda Śl.)	1947b	1958b	1
788	Szopienice	ŚL	Katowice (Katowice)	1947b	1959b	1
789	Łabędy	ŚL	Gliwice (Gliwice)	1954b	1964b	1

¹²⁶ Zobacz przypis 129 na s. 399.

¹²⁷ Efemeryczne miasto, utworzone w 1945 pod nazwą Barść z prawobrzeżnej części niemieckiego miasta Forst, zdegradowane rok później.

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsł)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
790	Jeziorna	MZ	piaseczyński (Konstancin-Jeziorna)	1962b	1969b	1
791	Skolimów- Konstancin	MZ	piaseczyński (Konstancin-Jeziorna)	1952b	1969b	1
792	<i>Boleszkowice</i>	ZP	myśliborski	1337a	1972b	2
793	Brzozowice-Kamień	ŚL	Piekary Śląskie (P. Śl.)	1962b	1973b	1
794	Chwałowice	ŚL	Rybnik (Rybnik)	1967b	1973b	1
795	Fordon	KP	Bydgoszcz (Bydgoszcz)	1382b	1973b	2
796	Gorce	DL	wałbrzyski (Boguszów-Gorce)	1962b	1973b	1
797	Kunice Żarskie	LS	żarski (Żary)	1969b	1973b	1
798	<i>Lędyczek</i>	WP	złotowski	1809b	1973b	1
799	Łagisza	ŚL	będziński (Będzin)	1969b	1973b	1
800	<i>Miasteczko Krajeńskie</i>	WP	pilski	1475a	1973b	1
801	Porąbka	ŚL	Sosnowiec (Sosnowiec)	1967b	1973b	1
802	Rozwadów	PK	stalowowolski (Stalowa Wola)	1727a	1973b	1
803	Sarnowa	WP	rawicki (Rawicz)	1407a	1973b	1
804	Słupiec	DL	kłodzki (Nowa Ruda)	1967b	1973b	1
805	Boguszowice	ŚL	Rybnik (Rybnik)	1962b	1975b	1
806	Brzeziny Śląskie	ŚL	Piekary Śląskie (P. Śl.)	1951b	1975b	1
807	Czerwionka	ŚL	rybnicki (Czerwionka- Leszczyny)	1962b	1975b	1
808	Grodziec	ŚL	będziński (Będzin)	1951b	1975b	1
809	Kazimierz Górniczy	ŚL	Sosnowiec (Sosnowiec)	1967b	1975b	1
810	Klimontów	ŚL	Sosnowiec (Sosnowiec)	1967b	1975b	1
811	Kłodnica	OP	kędzierzyńsko-kozielski (Kędzierzyn-Koźle)	1973b	1975b	1
812	Kostuchna	ŚL	Katowice (Katowice)	1967b	1975b	1
813	Koźle	OP	kędzierzyńsko-kozielski (Kędzierzyn-Koźle)	1277c	1975b	1
814	Kraśnik Fabryczny	LL	kraśnicki (Kraśnik)	1954b	1975b	1
815	Murcki	ŚL	Katowice (Katowice)	1967b	1975b	1
816	Niedobczyce	ŚL	Rybnik (Rybnik)	1954b	1975b	1
817	Sławięcice	OP	kędzierzyńsko-kozielski (Kędzierzyn-Koźle)	1250c	1975b	3
818	Strzemieszyce Wielkie	ŚL	Dąbrowa Górnicza (Dąbrowa Górnicza)	1954b	1975b	1
819	Strzybnica	ŚL	tarnogórski (Tarn. Góry)	1967b	1975b	1
820	Wesoła	ŚL	Mysłowice (Mysłowice)	1962b	1975b	1
821	Zagórze	ŚL	Sosnowiec (Sosnowiec)	1967b	1975b	1
822	Cieplice Śląskie-Zdrój	DL	Jelenia Góra (Jelenia G.)	1741c	1976b	2
823	Sobieszów	DL	Jelenia Góra (Jelenia G.)	1962b	1976b	1

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat (współcześnie część: miasta; wsi)	Pierwsza lokacja (udana)	Degradacja trwała (rok ostatniej degradacji)	Liczba degradacji praw miejskich
824	Chodaków	MZ	sochaczewski (Sochaczew)	1967b	1977b	1
825	Jeleń	ŚL	Jaworzno (Jaworzno)	1973b	1977b	1
826	Ursus	MZ	Warszawa (Warszawa)	1952b	1977b	1
827	Ząbkowice	ŚL	Dąbrowa Górnicza (Dąbrowa Górnicza)	1962b	1977b	1
828	Wesoła	MZ	Warszawa (Warszawa)	1969b	2002b	1

Objaśnienia:

Opisano:

pismem pochyłym – miasta zdegradowane, obecnie wsie lub część innej wsi;

pismem normalnym – miasta zdegradowane, będące obecnie w granicach administracyjnych innego miasta;

Skróty/symbole:

Kolumna (3) „województwo”: DL – dolnośląskie; KP – kujawsko-pomorskie; LL – lubelskie; LS – lubuskie; ŁD – łódzkie; MP – małopolskie; MZ – mazowieckie; OP – opolskie; PK – podkarpackie; PL – podlaskie; PM – pomorskie; ŚL – śląskie; ŚW – świętokrzyskie; WM – warmińsko-mazurskie; WP – wielkopolskie; ZP – zachodniopomorskie;

Kolumna (4) – zawiera nazwę powiatu, w którym znajduje się obecnie dana miejscowość, w nawiasie: *pismem normalnym* – nazwa miasta na obszarze, którego obecnie się mieści, *pismem pochyłym* – nazwa wsi, której jest obecnie częścią;

Kolumny (5) „pierwsza lokacja” i (6) „degradacja trwała”: a – przed rokiem wskazanym w tabeli; b – w roku wskazanym w tabeli; c – „około” roku wskazanego w tabeli (amplituda do ok. 10 lat); d – po roku wskazanym w tabeli; *) dot. praw miejskich w okresie międzywojennym; **) dot. praw miasteczka; ***) w latach 1870–1934 tzw. osada miejska w gminie wiejskiej (dot. obszaru b. Kongresówki); *df* – *de facto*; *dj* – *de jure*; ? – niepewność uzyskania praw miejskich lub statusu miejskiego;

Kolumna (7) „liczba degradacji praw miejskich”: 1 / (1) – liczba degradacji praw miejskich oraz liczba utrat statusu gminy miejskiej.

W przypadku miast/miasteczek galicyjskich oraz tych położonych na obszarze tzw. Kresów (dawny obwód białostocki i gubernia grodzieńska) podano dwie daty degradacji (np. 1896b / 1934b). Pierwsza odnosi się do utraty *statusu gminy miejskiej* (na prawach miasta lub miasteczka), druga do utraty *praw miejskich* (oznaczona *) bądź *praw miasteczka* (oznaczona **).

W tabeli pominięto miasta *de jure* inkorporujące postrzegane czasami jako *de facto* zdegradowane (Królewska Huta, Wierzbnik, Czechowice, Boguszów, Leszczyny, Kędzierzyn) oraz wtórne degradacje przez ekskorporację (Szczażnica-Krościenko). Por. informacje na s. 372.

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 3. Miejscowości trwale restytuowane lub relokowane w Polsce w latach 1211–2016

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat	Pierwsza lokacja	Restytucja trwała	Liczba restytucji
1	Wrocław	DL	Wrocław	1214 a	1242 b	1
2	Kraków	MP	Kraków	1228 a	1257 b	1
3	Goleniów	ZP	goleniowski	1260 b	1314 b	1
4	Świebodzice	DL	świdnicki	1228 a	1337 b	1
5	Nowe	KP	świecki	1280 a	1350 b	1
6	Chojnice	PM	chojnicki	1300 a	1360 b	1
7	Białogard	ZP	białogardzki	1299 b	1383 a	1
8	Tczew	PM	tczewski	1260 a	1384 b	1
9	Brzesko	MP	brzeski	1289 b	1385 c	1
10	Płońsk	MZ	płoński	1400 b	1428 a	1
11	Gniewkowo	KP	inowrocławski	1287 a	1450 b	1
12	Mikołów	ŚL	mikołowski	1276 b	1547 b	1
13	Murwana Goślina	WP	poznański	1389 a	1659 b	1
14	Kępno	WP	kępiński	1283 a	1661 b	1
15	Margonin	WP	chodzieski	1402 a	1696 b	1
16	Baborów	OP	głubczycki	1340 a	1718 b	1
17	Szczytno	WM	szczycieński	1616 b	1723 b	1
18	Kutno	ŁD	kutnowski	1386 b	1766 b	2
19	Wyrzysk	WP	pilski	1500 a	1773 b	1
20	Nowy Dwór Mazowiecki	MZ	nowodworski	1374 a	1782 b	1
21	Witkowo	WP	gnieźnieński	1680 b	1782 b	1
22	Woźniki	ŚL	lubliniecki	1310 a	1858 b	1
23	Mysłowice	ŚL	Mysłowice	1360 a	1861 b	1
24	Chocianów	DL	polkowicki	1712 b	1894 b	1
25	Wilamowice	ŚL	bielski	1800 b	1896 b	1
26	Dębica	PK	dębicki	1358 a	1912 b	1
27	Jędrzejów	ŚW	jędrzejowski	1271 b	1916 b	1
28	Busko-Zdrój	ŚW	buski	1287 b	1916 b	1
29	Nowe Miasto nad Pilicą	MZ	grójecki	1400 b	1916 b	1
30	Piaseczno	MZ	piaseczyński	1429 b	1916 b	1
31	Włoszczowa	ŚW	włoszczowski	1539 b	1916 b	1
32	Słomniki	MP	krakowski	1358 b	1917 b	1
33	Kraśnik (?)	LL	kraśnicki	1377 a	1919 a	1
34	Radziejów	KP	radziejowski	1252 b	1919 b	1
35	Pyzdry	WP	wrzesiński	1257 a	1919 b	1
36	Uniejów	ŁD	poddębicki	1290 a	1919 b	1
37	Stawiszyn	WP	kaliski	1291 a	1919 b	1
38	Szadek	ŁD	zduńskowolski	1295 b	1919 b	1
39	Czeladź	ŚL	będziński	1325 a	1919 b	1
40	Kłobuck	ŚL	kłobucki	1339 b	1919 b	1
41	Mogielnica	MZ	grójecki	1350 a	1919 b	1
42	Przedecz	WP	kolski	1363 a	1919 b	1

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat	Pierwsza lokacja	Restytucja trwała	Liczba restytucji
43	Kleczew	WP	koniński	1366 b	1919 b	1
44	Wieruszów	ŁD	wieruszowski	1368 a	1919 b	1
45	Kowal	KP	włocławski	1370 a	1919 b	1
46	Różan	MZ	makowski	1378 b	1919 b	1
47	Dobra	WP	turecki	1392 a	1919 b	1
48	Praszka	OP	oleski	1392 b	1919 b	1
49	Zagórz	WP	śłupecki	1407 b	1919 b	1
50	Kock	LL	lubartowski	1417 b	1919 b	1
51	Zambrów	PL	zambrowski	1430 a	1919 b	1
52	Tuliszków	WP	turecki	1458 a	1919 b	1
53	Mordy	MZ	siedlecki	1488 b	1919 b	1
54	Lubień Kujawski	KP	włocławski	1489 a	1919 b	1
55	Wyszków	MZ	wyszkowski	1501 b	1919 b	1
56	Wysokie Mazowieckie	PL	wysokomazowiecki	1503 b	1919 b	1
57	Łosice	MZ	łosicki	1505 b	1919 b	1
58	Lubraniec	KP	włocławski	1509 b	1919 b	1
59	Grodzisk Mazowiecki	MZ	grodziski	1522 b	1919 b	1
60	Grajewo	PL	grajewski	1540 b	1919 b	1
61	Chorzele	MZ	przasnyski	1542 b	1919 b	1
62	Stoczek Łukowski	LL	łukowski	1546 b	1919 b	1
63	Ostrów Lubelski	LL	lubartowski	1548 b	1919 b	1
64	Złoczew	ŁD	sieradzki	1606 a	1919 b	1
65	Góra Kalwaria	MZ	piaseczyński	1670 b	1919 b	1
66	Stawiski	PL	kolneński	1702 a	1919 b	1
67	Chodecz	KP	włocławski	1442 b	1921 b	2
68	Ślesin	WP	koniński	1358 b	1921 b	1
69	Golina	WP	koniński	1366 a	1921 b	1
70	Rychwał	WP	koniński	1458 a	1921 b	1
71	Skaryszew	MZ	radomski	1264 b	1922 b	1
72	Wyśmierzyce	MZ	białobrzeski	1338 b	1922 b	1
73	Raciąż	MZ	płoński	1425 b	1922 b	1
74	Brok	MZ	ostrowski	1501 b	1922 b	1
75	Proszowice	MP	proszowicki	1358 b	1923 b	1
76	Stryków	ŁD	zgierski	1394 b	1923 b	1
77	Serock	MZ	legionowski	1417 b	1923 b	1
78	Szczekociny	ŚL	zawierciański	1443 a	1923 b	1
79	Suraz	PL	białostocki	1445 b	1923 b	1
80	Sejny	PL	sejneński	1602 a	1923 b	1
81	Żychlin	ŁD	kutnowski	1397 a	1924 b	1
82	Tuszyn	ŁD	łódzki wschodni	1416 b	1924 b	1
83	Rajgród	PL	grajewski	1499 a	1924 b	1
84	Aleksandrów Łódzki	ŁD	zgierski	1822 b	1924 b	1
85	Konstantynów Łódzki	ŁD	pabianicki	1830 b	1924 b	1
86	Łża	MZ	radomski	1310 a	1925 b	1
87	Kłodawa	WP	kolski	1383 a	1925 b	1

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat	Pierwsza lokacja	Restytucja trwała	Liczba restytucji
88	Zwoleń	MZ	zwoleński	1425 b	1925 b	1
89	Głowno	ŁD	zgierski	1427 b	1925 b	1
90	Biała Rawska	ŁD	rawski	1472 c	1925 b	1
91	Bełchatów	ŁD	bełchatowski	1737 b	1925 b	1
92	Żuromin	MZ	żuromiński	1767 b	1925 b	1
93	Zawichost	ŚW	sandomierski	1255 a	1926 b	1
94	Czersk	PM	chojnicki	1382 b	1926 b	1
95	Krośniewice	ŁD	kutnowski	1452 a	1926 b	1
96	Sulejów	ŁD	piotrkowski	1292 a	1927 b	1
97	Skalbmierz	ŚW	kazimierski	1342 b	1927 b	1
98	Kazimierz Dolny	LL	puławski	1348 b	1927 b	1
99	Koniecpol	ŚL	częstochowski	1403 b	1927 b	1
100	Nowogród	PL	łomżyński	1427 b	1927 b	1
101	Jedwabne	PL	łomżyński	1736 b	1927 b	1
102	Kowalewo Pomorskie	KP	golubsko-dobrzyński	1286 b	1929 b	1
103	Wolbrom	MP	olkuski	1349 a	1930 b	1
104	Poddębice	ŁD	poddębicki	1400 a	1934 b	2
105	Police	ZP	policki	1260 b	1946 b	1
106	Dynów	PK	rzeszowski	1429 a	1946 b	1
107	Żarki	ŚL	myszkowski	1382 a	1949 b	1
108	Koluszki	ŁD	łódzki wschodni	1940 b	1949 b	1
109	Koziegłowy	ŚL	myszkowski	1402 b	1950 b	1
110	Mszana Dolna	MP	limanowski	1346 c	1952 b	1
111	Ustrzyki Dolne	PK	bieszczadzki	1727 d	1952 b	1
112	Brzeg Dolny	DL	wołoski	1663 b	1954 b	2
113	Opole Lubelskie	LL	opolski	1418 a	1957 b	1
114	Ryki	LL	rycki	1734 a	1957 b	1
115	Pajęczno	ŁD	pajęczański	1276 a	1958 b	1
116	Bobolice	ZP	koszaliński	1340 b	1958 b	1
117	Bełżyce	LL	lubelski	1417 b	1958 b	1
118	Bychawa	LL	lubelski	1537 b	1958 b	1
119	Białobrzegi	MZ	białobrzegi	1540 b	1958 b	1
120	Lipsko	MZ	lipski	1589 b	1958 b	1
121	Ulanów	PK	niżański	1616 b	1958 b	1
122	Przysucha	MZ	przysuski	1745 b	1958 b	1
123	Frombork	WM	braniewski	1278 b	1959 b	1
124	Przemków	DL	polkowicki	1280 b	1959 b	1
125	Karczew	MZ	otwocki	1548 b	1959 b	1
126	Siewierz	ŚL	będziński	1276 b	1962 b	1
127	Leśna	DL	lubański	1329 b	1962 b	1
128	Ćmielów	ŚW	ostrowiecki	1509 b	1962 b	1
129	Łowa	LS	żagański	1679 b	1962 b	1
130	Hel	PM	pucki	1430 a	1963 b	2
131	Dąbrowa Białostocka	PL	sokólski	1775 a	1965 b	1
132	Polkowice	DL	polkowicki	1291 a	1967 b	1

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat	Pierwsza lokacja	Restytucja trwała	Liczba restytucji
133	Gozdnica	LS	żagański	1315 a	1967 b	1
134	Jedlicze	PK	krośnieński	1768 a	1967 b	1
135	Czerwieńsk	LS	zielonogórski	1690 b	1969 b	1
136	Zawidów	DL	zgorzelecki	1253 a	1969 b	1
137	Bardo	DL	ząbkowicki	1301 c	1969 b	1
138	Łaskarzew	MZ	garwoliński	1418 b	1969 b	1
139	Pieniężno	WM	braniewski	1295 b	1973 b	1
140	Sępól	WM	bartoszycki	1351 b	1973 b	1
141	Izbica Kujawska	KP	włocławski	1394 b	1973 b	1
142	Ogrodzieniec	ŚL	zawierciański	1409 b	1973 b	1
143	Sompolno	WP	koniński	1477 b	1973 b	1
144	Sulmierzyce	WP	krotoszyński	1457 b	1973 b ¹²⁸	1
145	Połaniec	ŚW	staszowski	1370 a	1980 b	1
146	Poręba	ŚL	zawierciański	1973 b	1982 b	1
147	Lipsk	PL	augustowski	1580 b	1983 b	1
148	Sławków	ŚL	będziński	1286 a	1984 b	2
149	Świerzawa	DL	złotoryjski	1241 a	1984 b	1
150	Wąsosz	DL	górowski	1290 b	1984 b	1
151	Młynary	WM	elbląski	1320 b	1984 b	1
152	Międzyzdroje	ZP	kamieński	1945 b	1984 b	1
153	Kisielice	WM	iławski	1331 a	1986 b	1
154	Skąpa	MP	krakowski	1267 b	1987 b	1
155	Zalewo	WM	iławski	1305 b	1987 b	1
156	Drzewica	ŁD	opoczyński	1429 b	1987 b	1
157	Tarnogród	LL	biłgorajski	1567 b	1987 b	1
158	Nowogród Bobrzański ¹²⁹	LS	zielonogórski	1296 a	1988 b	1
159	Ożarów	ŚW	opatowski	1569 b	1988 b	1
160	Józefów	LL	biłgorajski	1725 b	1988 b	1
161	Oleszyce	PK	lubaczowski	1578 b	1989 b	1
162	Kunów	ŚW	ostrowiecki	1412 b	1990 b	2
163	Obrzycko	WP	szamotulski	1458 a	1990 b	2
164	Bieruń	ŚL	bieruńsko-lędziński	1387 a	1991 b	2
165	Lędziny	ŚL	bieruńsko-lędziński	1966 b	1991 b	1
166	Rydułtowy	ŚL	wodzisławski	1951 b	1992 b	1
167	Wojkowie	ŚL	będziński	1962 b	1992 b	1
168	Korfantów	OP	nyski	1335 a	1993 b ¹³⁰	2

¹²⁸ Sulmierzyce utraciły status miasta 1 stycznia 1973 r. (Dz.U. 1972 nr 50 poz. 327) lecz dzięki staraniom mieszkańców odzyskały go już po jedenastu miesiącach – 9 grudnia 1973 r. (Dz.U. 1973 nr 40 poz. 237).

¹²⁹ Obecne miasto *Nowogród Bobrzański* zostało utworzone w 1988 r. z obszarów dwóch wsi (miast zdegradowanych): Krzystkowic (niem. *Christianstadt*) o pow. 824 ha i Nowogrodu Bobrzańskiego (niem. *Naumburg am Bober*) o pow. 654 ha, lecz przejęło nazwę tylko tej drugiej (M.P. 1987 nr 38 poz. 328). Formalnie nie była to zatem inkorporacja lecz podwójna restytucja, tworząca jeden organizm miejski. Wydarzenie to można również zinterpretować jako utworzenie nowego miasta (analogicznie do Bielska-Białej, Golubia-Dobrzynia czy Konstancina-Jeziorny), traktując równocześnie oba historyczne miasta jako (nadał) zdegradowane.

¹³⁰ W 1993 r. nadania praw miejskich miały miejsce w czterech „turach”, tj. 1 stycznia, 11 sierpnia, 1 października i 31 grudnia. Pierwszą miejscowością uzyskującą prawa miejskie była Czarna Woda (1.01.1993 r.); nato-

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat	Pierwsza lokacja	Restytucja trwała	Liczba restytucji
169	Tykocin	PL	białostocki	1425 b	1993 b	1
170	Piaski	LL	świdnicki	1456 a	1993 b	1
171	Myszyniec	MZ	ostrołęcki	1791 b	1993 b	1
172	Kleszczele	PL	hajnowski	1523 b	1993 b	1
173	Frampol	LL	biłgorajski	1738 b	1993 b	1
174	Alwernia	MP	chrzanowski	1790 b	1993 b	2
175	Kamieńsk	ŁD	radomszczański	1374 b	1993 b	1
176	Torzym	LS	sulęciński	1375 a	1993 b	1
177	Pilica	ŚL	zawierciański	1394 a	1993 b	1
178	Biezuń	MZ	żuromiński	1406 b	1993 b	2
179	Działoszyn	ŁD	pajęczański	1452 a	1993 b	1
180	Wąchock	ŚW	starachowicki	1454 b	1993 b	1
181	Osiek	ŚW	staszowski	1363 b	1994 b ¹³¹	1
182	Drobin	MZ	płocki	1511 b	1994 b	1
183	Bodzentyn	ŚW	kielecki	1355 a	1994 b	1
184	Lubniewice	LS	sulęciński	1367 a	1994 b	2
185	Miasteczko Śląskie	ŚL	tarnogórski	1561 b	1994 b	2
186	Krasnobród	LL	zamojski	1572 b	1994 b	1
187	Nowy Wiśnicz	MP	bocheński	1616 b	1994 b	1
188	Pszów	ŚL	wodzisławski	1954 b	1994 b	1
189	Imielin	ŚL	bieruńsko-lędziński	1967 b	1994 b	1
190	Sośnicowice	ŚL	gliwicki	1300 b	1996 b	2
191	Małogoszcz	ŚW	jędrzejowski	1333 a	1996 b	1
192	Narol	PK	lubaczowski	1592 b	1996 b	1
193	Annopol	LL	kraśnicki	1724 a	1996 b	1
194	Pasym	WM	szczygieński	1386 b	1997 b	1
195	Skepe	KP	lipnowski	1445 b	1997 b	1
196	Suchowola	PL	sokólski	1777 b	1997 b	1
197	Radlin	ŚL	wodzisławski	1954 b	1997 b	1
198	Miłakowo	WM	ostródzki	1315 a	1998 b	1
199	Miłomłyn	WM	ostródzki	1335 a	1998 b	1
200	Ciężkowice	MP	tarnowski	1348 b	1998 b	1
201	Piotrków Kujawski	KP	radziejowski	1589 b	1998 b	1
202	Radzionków	ŚL	tarnogórski	1951 b	1998 b	1
203	Prusice	DL	trzebnicki	1287 a	2000 b	1
204	Czchów	MP	brzeski	1333 a	2000 b	1
205	Tyszowce	LL	tomaszowski	1419 a	2000 b	1
206	Kosów Lacki	MZ	sokołowski	1723 a	2000 b	1
207	Nekla	WP	wrzesiński	1725 a	2000 b	1

miast 11.08.1993 r. prawa miejskie uzyskały: Korfantów, Myszyniec, Piaski, Tykocin (były to restytucje); następnie (1.10.1993 r.): Alwernia (restytucja), Borne Sulinowo, Frampol (restytucja), Gliniojeck, Kleszczele (restytucja); 31.12.1993 (restytucje): Biezuń, Działoszyn, Kamieńsk, Pilica, Torzym, Wąchock.

¹³¹ W 1994 r. nadania praw miejskich miały miejsce 1 lipca i 31 grudnia (wszystkie były restytucjami praw miejskich). Otrzymały je odpowiednio: Drobin, Osiek (1.07.1994) oraz Bodzentyn, Imielin, Krasnobród, Lubniewice, Miasteczko Śląskie, Nowy Wiśnicz, Pszów (31.12.1994).

Lp.	Miejscowość	Województwo	Powiat	Pierwsza lokacja	Restytucja trwała	Liczba restytucji
208	Krzanowice	ŚL	raciborski	1265 b	2001 b	1
209	Koprzywnica	ŚW	sandomierski	1268 b	2001 b	1
210	Ryglice	MP	tarnowski	1824 b	2001 b	1
211	Tarczyn	MZ	piaseczyński	1355 a	2003 b	1
212	Prószków	OP	opolski	1560 b	2004 b	1
213	Dziwnów	ZP	kamieński	1945 b	2004 b	1
214	Zakliczyn	MP	tarnowski	1557 b	2006 b	1
215	Rzgów	ŁD	łódzki wschodni	1467 b	2006 b	1
216	Wojnicz	MP	tarnowski	1278 a	2007 b	1
217	Daleszyce	ŚW	kielecki	1569 b	2007 b	1
218	Boguchwała	PK	rzeszowski	1728 b	2008 b	1
219	Bobowa	MP	gorlicki	1339 b	2009 b	1
220	Brzostek	PK	dębicki	1367 b	2009 b	1
221	Krynki	PL	sokólski	1518 a	2009 b	1
222	Szczucin	MP	dąbrowski	1745 a	2009 b	1
223	Michałow	PL	białostocki	1832 b	2009 b	1
224	Końce	PK	krośnieński	1339 a	2010 b	1
225	Przeclaw	PK	mielecki	1419 a	2010 b	1
226	Łaszczów	LL	tomaszowski	1549 b	2010 b	1
227	Radłów	MP	tarnowski	1879 b	2010 b	1
228	Wolbórz	ŁD	piotrkowski	1272 a	2011 b	1
229	Pruchnik	PK	jarosławski	1436 a	2011 b	1
230	Czyżew	PL	wysokomazowiecki	1713 b	2011 b	1
231	Nowe Brzesko	MP	proszowicki	1279 b	2011 b	2
232	Dobrzyca	WP	pleszewski	1440 b	2014 b	1
233	Zaklików	PK	stalowowolski	1585 b	2014 b	1
234	Modliborzyce	LL	janowski	1642 b	2014 b	1
235	Stopnica	ŚW	buski	1362 a	2015 b	1
236	Chocz	WP	pleszewski	1382 a	2015 b	1
237	Urzędów	LL	kraśnicki	1405 b	2016 b	2
238	Jaraczewo	WP	Jarociński	1519 b	2016 b	2
239	Siedliszcze	LL	chełmski	1548 b	2016 b	3
240	Lubycza Królewska	LL	tomaszowski	1759 b	2016 b	2

Objaśnienia:

pismem normalnym – miasta restytuowane lub miasta którym odnowiono prawa miejskie;
kolumna „pierwsza lokacja” i „restytucja trwała”: a – przed rokiem wskazanym w tabeli;
b – w roku wskazanym w tabeli; c – „około” roku wskazanego w tabeli (amplituda do ok. 10 lat);
d – po roku wskazanym w tabeli.

pismem pochyłym – rok lokalizacji nieskutecznej, powtórzonej w późniejszym okresie.

Skróty dla kolumny „województwo”: DL – dolnośląskie; KP – kujawsko-pomorskie;
LL – lubelskie; LS – lubuskie; ŁD – łódzkie; MP – małopolskie; MZ – mazowieckie; OP – opolskie;
PK – podkarpackie; PL – podlaskie; PM – pomorskie; ŚL – śląskie; ŚW – świętokrzyskie;
WM – warmińsko-mazurskie; WP – wielkopolskie; ZP – zachodniopomorskie.

Nie uwzględniono przypadków nadań miejscowościom statusu gminy miejskiej.

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 4. Wskaźniki miejskości wybranych¹³² byłych miast w Polsce
(stan na: liczba ludności – 2009; potencjał gospodarczy: 2007; zabudowa: 2002)

Lp.	Miejscowość (byłe miasto)	Sumaryczny wskaźnik miejskości	Wskaźnik liczby ludności	Wskaźnik potencjału gospodarczego	Wskaźnik zabudowy
1	Korczyzna	1,249	1,739	0,933	0,769
2	Kamieniec Żąbkowicki	1,245	1,563	0,919	1,049
3	Nadarzyn	1,226	1,388	1,494	0,709
4	Budzyń	1,200	1,466	1,059	0,910
5	Opatówek	1,187	1,428	1,119	0,865
6	Wierzbica	1,180	1,453	0,882	1,029
7	Gdów	1,167	1,397	1,200	0,766
8	Milówka	1,159	1,493	1,032	0,743
9	Kazimierz Biskupi	1,145	1,486	0,810	0,919
10	Nieporęt	1,121	1,278	1,324	0,673
11	Kaźmierz	1,113	1,254	1,165	0,836
12	Żołyń	1,111	1,605	0,697	0,718
13	Krościenko n. Dunajcem	1,107	1,344	1,104	0,730
14	Słońsk	1,079	1,230	1,025	0,890
15	Czarny Dunajec	1,074	1,388	0,882	0,754
16	Tymbark	1,064	1,192	1,052	0,872
17	Bralin	1,061	1,175	1,194	0,751
18	Kurów	1,061	1,173	1,217	0,728
19	Piaski (k. Gostynia)	1,053	1,260	1,000	0,773
20	Wydminy	1,053	1,105	1,028	0,994
21	Osiężciny	1,051	1,228	1,045	0,772
22	Radoszyce	1,048	1,293	0,994	0,706
23	Święciechowa	1,047	1,176	1,090	0,799
24	Dobroszyce	1,046	1,125	1,141	0,829
25	Pilchowice	1,041	1,230	1,024	0,753
26	Kurzętnik	1,039	1,251	0,896	0,835
27	Działyń	1,030	0,644	0,720	1,948
28	Wielbark	1,026	1,209	0,838	0,914
29	Chełmsko Śląskie	1,025	1,050	0,806	1,196
30	Gorzkowice	1,025	1,309	0,843	0,744
31	Jodłowa	1,021	1,407	0,635	0,774
32	Baranów (k. Kępna)	1,019	0,979	1,219	0,891
33	Zaniemyśl	1,019	1,112	1,087	0,803
34	Banie	1,018	1,007	1,055	0,999
35	Ryczywół (k. Obornik)	1,016	1,132	0,953	0,890
36	Czudec	1,014	1,219	0,935	0,759
37	Olsztyn (k. Częstochowy)	1,011	1,159	1,081	0,705

¹³² Tabela zawiera wszystkie miasta (także miasteczka i osady miejskie) zdegradowane po 1700 r. oraz wybrane miasta zdegradowane przed 1700 r., głównie te wyróżniające się pod względem wysokiej liczby ludności i/lub zachowanym układem urbanistycznym. Wykluczono miejscowości stanowiące części innych miejscowości (miast lub wsi).

Lp.	Miejscowość (byłe miasto)	Sumaryczny wskaźnik miejskości	Wskaźnik liczby ludności	Wskaźnik potencjału gospodarczego	Wskaźnik zabudowy
38	Zbrosławice	1,011	1,109	1,084	0,784
39	Szczerców	1,010	1,211	1,008	0,690
40	Biskupiec	0,994	0,978	0,882	1,127
41	Kikół	0,988	1,067	0,937	0,910
42	Bielsk	0,984	1,134	0,987	0,740
43	Mieścisko	0,980	1,091	0,975	0,809
44	Kobyła Góra	0,973	0,971	1,142	0,813
45	Żydowa	0,973	0,992	0,967	0,947
46	Gardeja	0,971	1,078	0,815	0,948
47	Łągów (k. Świebodzina)	0,968	0,905	1,208	0,838
48	Lubiąż	0,966	1,041	0,820	0,987
49	Janów Podlaski	0,965	1,168	0,855	0,744
50	Gródek	0,964	1,143	0,834	0,801
51	Piszczac	0,962	1,248	0,738	0,720
52	Pszczew	0,961	0,966	1,060	0,859
53	Końskowola	0,959	1,051	1,011	0,760
54	Rogowo	0,957	1,061	0,980	0,769
55	Koźminek	0,955	0,999	1,064	0,779
56	Lututów	0,951	1,064	0,949	0,772
57	Cieszków	0,950	1,013	0,941	0,858
58	Rejowiec	0,949	1,037	0,791	0,961
59	Wińsko	0,949	0,953	0,998	0,896
60	Lanckorona	0,948	1,016	1,031	0,757
61	Raczki	0,948	1,084	0,819	0,852
62	Garbów	0,947	1,028	0,972	0,793
63	Gąsawa	0,947	0,857	1,197	0,849
64	Piątek	0,947	1,006	0,863	0,933
65	Jedlińsk	0,944	0,920	1,169	0,766
66	Klimontów	0,937	1,011	1,017	0,740
67	Bełzec	0,935	1,174	0,756	0,725
68	Widuchowa	0,935	0,881	1,036	0,923
69	Majdan Królewski	0,932	1,147	0,790	0,724
70	Rudna	0,924	0,905	0,943	0,935
71	Sochocin	0,924	0,997	1,013	0,720
72	Tylicz	0,924	0,979	0,986	0,774
73	Barciany	0,923	0,783	0,909	1,159
74	Górzycza	0,921	0,875	0,898	1,016
75	Skorogoszcz	0,919	0,774	0,988	1,084
76	Srokowo	0,919	0,853	0,866	1,077
77	Adamów	0,918	1,047	0,860	0,769
78	Wielopole Skrzyńskie	0,915	1,025	0,881	0,769
79	Filipów	0,914	1,064	0,768	0,814
80	Chodel	0,913	0,865	1,123	0,787
81	Nowe Miasto n. Wartą	0,912	0,891	1,105	0,760
82	Baligród	0,911	0,828	1,095	0,867

Lp.	Miejscowość (byłe miasto)	Sumaryczny wskaźnik miejskości	Wskaźnik liczby ludności	Wskaźnik potencjału gospodarczego	Wskaźnik zabudowy
83	Sulików	0,909	1,000	0,782	0,883
84	Sułów	0,909	0,880	1,009	0,858
85	Cegłów	0,908	1,045	0,905	0,693
86	Licheń Stary	0,907	0,861	1,141	0,755
87	Lubowidz	0,907	0,965	0,923	0,799
88	Przemęt	0,906	0,892	1,053	0,786
89	Koźbiel	0,905	0,972	0,942	0,762
90	Zbuczyn	0,905	0,953	1,027	0,711
91	Dobre	0,903	0,912	0,988	0,807
92	Kiszkowo	0,901	0,782	1,136	0,866
93	Okuniew	0,900	1,004	0,938	0,695
94	Ujazd	0,900	0,930	1,083	0,674
95	Dębowiec	0,899	0,996	0,925	0,717
96	Babiak	0,898	0,969	0,936	0,749
97	Lutowiska	0,898	0,622	1,120	1,126
98	Otyń	0,898	0,863	1,040	0,818
99	Srebrna Góra	0,897	0,729	1,192	0,883
100	Oleśnica	0,896	0,990	0,939	0,704
101	Rychtal	0,895	0,834	1,049	0,845
102	Bukowsko	0,894	0,947	0,898	0,806
103	Grzegorzew	0,893	0,988	0,936	0,698
104	Siennica	0,893	0,998	0,874	0,742
105	Władysławów	0,893	0,924	0,954	0,784
106	Grodzisko Dolne	0,892	1,073	0,755	0,734
107	Sawin	0,891	1,044	0,799	0,737
108	Łągów (k. Kielc)	0,890	0,891	1,099	0,686
109	Trzebiel	0,889	0,821	1,028	0,864
110	Jasienica Rosielna	0,886	1,033	0,764	0,768
111	Kębłowo	0,886	0,963	0,869	0,779
112	Raniżów	0,884	1,046	0,768	0,735
113	Sobótka (k. Ostrowa Wlkp.)	0,884	0,802	0,813	1,086
114	Dobromierz	0,879	0,652	1,237	0,898
115	Krasnosielc	0,879	0,775	1,219	0,717
116	Rynarzewo	0,878	0,835	1,025	0,803
117	Mstów	0,876	0,938	0,940	0,714
118	Wisikitki	0,874	0,833	1,017	0,803
119	Lutomiersk	0,873	0,883	1,057	0,680
120	Puńsk	0,873	0,820	1,101	0,737
121	Rostarzewo	0,872	0,899	0,938	0,765
122	Rozprza	0,872	0,905	0,957	0,737
123	Lewin Kłodzki	0,870	0,675	1,067	0,995
124	Mieszków	0,870	0,933	0,804	0,832
125	Osjaków	0,870	0,797	1,174	0,693
126	Szerzyny	0,870	1,065	0,661	0,759
127	Maciejowice	0,867	0,859	1,023	0,730

Lp.	Miejscowość (byłe miasto)	Sumaryczny wskaźnik miejskości	Wskaźnik liczby ludności	Wskaźnik potencjału gospodarczego	Wskaźnik zabudowy
128	Widawa	0,867	0,813	1,156	0,676
129	Wohyń	0,867	1,016	0,784	0,708
130	Sokoły	0,865	0,869	0,996	0,730
131	Stężycza	0,865	0,988	0,867	0,667
132	Rusiec	0,864	0,908	0,967	0,694
133	Bledzew	0,862	0,764	1,005	0,881
134	Kamionka	0,862	0,981	0,846	0,687
135	Kuźnica	0,862	0,937	0,850	0,754
136	Nowy Żmigród	0,862	0,845	1,017	0,740
137	Błędów	0,858	0,736	1,223	0,700
138	Frysztak	0,858	0,764	1,145	0,730
139	Michów	0,858	0,928	0,905	0,698
140	Nowe Miasto (n. Soną)	0,858	0,903	0,959	0,690
141	Raków	0,858	0,766	1,192	0,682
142	Łomazy	0,857	0,930	0,845	0,753
143	Raciążek	0,856	0,923	0,892	0,713
144	Nowa Słupia	0,855	0,845	1,073	0,661
145	Rutki-Kossaki	0,855	0,826	0,993	0,767
146	Pobiedna	0,854	0,814	0,747	1,021
147	Stanisławów	0,851	0,895	0,939	0,696
148	Kostomłoty	0,848	0,691	1,121	0,837
149	Mokobody	0,846	0,931	0,818	0,737
150	Skulsk	0,846	0,870	0,943	0,713
151	Brody	0,844	0,706	0,879	1,030
152	Uście Gorlickie	0,844	0,775	0,981	0,823
153	Brudzew	0,843	0,904	0,857	0,730
154	Bogoria	0,842	0,726	1,180	0,703
155	Bolesławiec	0,842	0,780	1,093	0,697
156	Jeżów	0,841	0,813	1,073	0,662
157	Wisznice	0,841	0,878	0,953	0,675
158	Wilczyn	0,839	0,786	1,035	0,735
159	Józefów nad Wisłą	0,838	0,710	1,046	0,842
160	Iwaniska	0,837	0,815	1,019	0,696
161	Sokolniki	0,837	0,867	0,874	0,753
162	Wolanów	0,837	0,739	1,110	0,730
163	Skierbieszów	0,835	0,845	0,926	0,733
164	Sobienie-Jeziory	0,834	0,825	0,998	0,689
165	Baranów (k. Puław)	0,833	0,918	0,801	0,728
166	Kopanica	0,833	0,692	1,140	0,764
167	Rzeczyca	0,833	0,897	0,832	0,731
168	Strzelecзки	0,833	0,895	0,850	0,718
169	Wilga	0,833	0,787	1,016	0,731
170	Zabór	0,833	0,717	0,954	0,901
171	Turobin	0,832	0,720	1,148	0,706
172	Dąbrówno	0,831	0,726	1,008	0,828

Lp.	Miejscowość (byłe miasto)	Sumaryczny wskaźnik miejskości	Wskaźnik liczby ludności	Wskaźnik potencjału gospodarczego	Wskaźnik zabudowy
173	Bircza	0,829	0,721	1,030	0,810
174	Borów	0,829	0,602	1,170	0,863
175	Śniadowo	0,829	0,777	0,974	0,773
176	Wodzisław	0,829	0,782	1,031	0,710
177	Jadów	0,827	0,731	1,074	0,740
178	Przewóz	0,827	0,649	1,049	0,898
179	Boleszkowice	0,826	0,833	0,767	0,874
180	Parzęczew	0,826	0,676	1,087	0,815
181	Sztabin	0,826	0,727	1,042	0,776
182	Iłów	0,824	0,615	1,243	0,756
183	Urszulin	0,824	0,709	0,994	0,847
184	Sarnaki	0,823	0,762	0,959	0,790
185	Wąwolnica	0,822	0,748	1,055	0,716
186	Lubrza	0,821	0,720	0,999	0,809
187	Włodowice	0,821	0,782	0,987	0,722
188	Grabów	0,820	0,766	1,021	0,714
189	Janowiec	0,820	0,717	1,111	0,706
190	Odrzywół	0,820	0,749	1,076	0,684
191	Bobrowniki (k. Lipna)	0,819	0,759	1,007	0,735
192	Dobrzelin	0,819	0,805	0,732	0,924
193	Kodeń	0,819	0,962	0,686	0,717
194	Nowa Góra	0,819	0,905	0,787	0,712
195	Powidz	0,817	0,810	0,916	0,731
196	Książ Wielki	0,816	0,670	1,193	0,684
197	Bratoszewice	0,815	0,753	0,961	0,774
198	Bojanów	0,814	0,935	0,655	0,773
199	Burzenin	0,814	0,717	1,057	0,738
200	Wizna	0,814	0,874	0,778	0,753
201	Gębice	0,813	0,675	1,038	0,818
202	Wojślawice	0,813	0,910	0,774	0,696
203	Żarnów	0,813	0,772	1,009	0,690
204	Boćki	0,812	0,863	0,851	0,693
205	Bakałarzewo	0,811	0,637	1,068	0,841
206	Czersk	0,811	0,607	1,235	0,728
207	Koszyce	0,811	0,645	1,173	0,726
208	Trzebiechów	0,811	0,716	0,973	0,808
209	Narew	0,810	0,860	0,796	0,744
210	Służewo	0,810	0,794	0,877	0,772
211	Ostromecko	0,809	0,706	0,975	0,813
212	Komarówka Podlaska	0,808	0,796	0,905	0,735
213	Konotop	0,808	0,802	0,780	0,844
214	Konstantynów	0,808	0,848	0,831	0,720
215	Szeńsk	0,808	0,776	0,913	0,759
216	Buczek	0,807	0,773	0,965	0,710
217	Ciechanowice	0,806	0,718	0,814	0,940

Lp.	Miejscowość (byłe miasto)	Sumaryczny wskaźnik miejskości	Wskaźnik liczby ludności	Wskaźnik potencjału gospodarczego	Wskaźnik zabudowy
218	Pławno	0,806	0,772	0,991	0,684
219	Miasteczko Krajeńskie	0,805	0,758	0,831	0,854
220	Czemierniki	0,803	0,856	0,846	0,676
221	Leśna Podlaska	0,802	0,699	0,933	0,843
222	Przytyk	0,802	0,703	1,051	0,719
223	Latowicz	0,799	0,847	0,840	0,682
224	Sobków	0,799	0,704	0,978	0,779
225	Gowarczów	0,798	0,847	0,841	0,679
226	Okrzeja	0,795	0,892	0,681	0,749
227	Secemin	0,794	0,814	0,865	0,694
228	Brójce	0,793	0,713	0,949	0,771
229	Sienno	0,792	0,691	1,053	0,703
230	Wąsosz (k. Grajewa)	0,792	0,837	0,768	0,743
231	Miedzna	0,791	0,816	0,824	0,719
232	Nowy Korczyn	0,791	0,731	1,016	0,670
233	Radzanów	0,791	0,670	1,063	0,721
234	Lelów	0,790	0,748	0,946	0,706
235	Czerwińsk nad Wisłą	0,788	0,753	0,909	0,726
236	Pacanów	0,788	0,756	0,953	0,681
237	Tarnowiec	0,788	0,799	0,847	0,712
238	Lipnica Murowana	0,787	0,600	1,141	0,744
239	Czerwin	0,785	0,621	1,055	0,787
240	Markuszów	0,784	0,798	0,838	0,710
241	Krasnopol	0,783	0,784	0,878	0,690
242	Przyrów	0,783	0,782	0,916	0,655
243	Bolimów	0,782	0,684	1,040	0,689
244	Wiślica	0,782	0,521	1,346	0,658
245	Bodzanów	0,781	0,792	0,833	0,714
246	Ciepielów	0,781	0,634	1,080	0,727
247	Izbica	0,779	0,975	0,824	0,420
248	Magnuszew	0,779	0,699	0,986	0,708
249	Rudka	0,779	0,829	0,733	0,743
250	Glinianka	0,777	0,636	1,024	0,764
251	Czernina	0,774	0,640	0,769	0,992
252	Dubiecko	0,774	0,654	1,035	0,717
253	Głowaczów	0,774	0,652	1,092	0,662
254	Pierzchnica	0,774	0,732	0,930	0,692
255	Solec nad Wisłą	0,774	0,709	1,042	0,620
256	Targowa Górka	0,774	0,532	0,968	0,976
257	Przerośl	0,773	0,646	0,948	0,810
258	Stoczek (k. Węgrowa)	0,771	0,680	1,000	0,696
259	Białaczów	0,770	0,792	0,796	0,709
260	Janów (k. Częstochowy)	0,770	0,687	0,972	0,707
261	Jawornik Polski	0,769	0,764	0,814	0,736
262	Niebylec	0,769	0,548	1,158	0,748

Lp.	Miejscowość (byłe miasto)	Sumaryczny wskaźnik miejskości	Wskaźnik liczby ludności	Wskaźnik potencjału gospodarczego	Wskaźnik zabudowy
263	Fałków	0,768	0,740	0,797	0,785
264	Radziłów	0,768	0,773	0,837	0,693
265	Jastrząb	0,767	0,760	0,846	0,701
266	Kiernozia	0,767	0,684	0,995	0,680
267	Witonia	0,766	0,743	0,842	0,728
268	Bolesławów	0,765	0,365	1,170	1,018
269	Ryczywół (k. Kozienic)	0,765	0,590	0,844	0,968
270	Sterdyń	0,765	0,626	1,047	0,715
271	Żółkiewka-Osada	0,765	0,642	0,981	0,754
272	Firlej	0,764	0,752	0,855	0,695
273	Goraj	0,764	0,712	0,854	0,761
274	Liszki	0,764	0,979	0,415	0,757
275	Narewka	0,764	0,687	0,857	0,795
276	Goworowo	0,763	0,620	1,085	0,681
277	Goszcz	0,762	0,777	0,662	0,836
278	Uraz	0,761	0,688	0,890	0,753
279	Żarnowiec	0,760	0,592	1,122	0,679
280	Parysów	0,759	0,743	0,865	0,681
281	Krasiczyn	0,758	0,534	1,104	0,785
282	Kurzelów	0,757	0,769	0,790	0,705
283	Wizajny	0,756	0,682	0,814	0,817
284	Sławatycze	0,755	0,755	0,840	0,671
285	Goszczyn	0,754	0,655	1,014	0,663
286	Ołobok	0,754	0,593	0,920	0,852
287	Bobrowice	0,753	0,670	0,879	0,764
288	Żytno	0,753	0,603	1,094	0,663
289	Przytoczno	0,752	0,722	0,650	0,898
290	Rossosz	0,752	0,736	0,820	0,712
291	Zieluń-Osada	0,752	0,634	0,959	0,741
292	Łopienno	0,751	0,643	0,939	0,745
293	Horodło	0,749	0,744	0,858	0,651
294	Tarłów	0,748	0,686	0,956	0,647
295	Rachanie	0,747	0,687	0,884	0,709
296	Orchówek	0,746	0,726	0,812	0,713
297	Grabowiec (k. Zamościa)	0,745	0,681	0,931	0,669
298	Krzeszów	0,745	0,604	1,022	0,704
299	Strzyżew	0,745	0,724	0,725	0,798
300	Zarszyn	0,745	0,705	0,868	0,690
301	Gielniów	0,744	0,677	0,937	0,664
302	Łekno	0,744	0,594	0,992	0,747
303	Ścinawa Mała	0,743	0,631	0,815	0,853
304	Janów (k. Sokółki)	0,742	0,660	0,914	0,707
305	Szydłów	0,742	0,739	0,810	0,680
306	Będków	0,741	0,561	1,067	0,715
307	Różanka	0,740	0,711	0,738	0,788

Lp.	Miejscowość (byłe miasto)	Sumaryczny wskaźnik miejskości	Wskaźnik liczby ludności	Wskaźnik potencjału gospodarczego	Wskaźnik zabudowy
308	Osieck	0,739	0,685	0,894	0,675
309	Radomyśl nad Sanem	0,739	0,640	0,970	0,673
310	Komarów-Osada	0,738	0,689	0,889	0,672
311	Chobienia	0,736	0,606	0,925	0,763
312	Bałtów	0,735	0,627	0,917	0,733
313	Inowódz	0,735	0,663	0,976	0,617
314	Ołpiny	0,735	1,102	0,095	0,765
315	Oksa	0,734	0,642	0,947	0,676
316	Serokomla	0,731	0,731	0,760	0,702
317	Seroczyn	0,729	0,616	0,742	0,896
318	Andrzejewo	0,728	0,684	0,826	0,705
319	Brdów	0,728	0,647	0,904	0,688
320	Nowa Cerekwia	0,728	0,657	0,791	0,781
321	Nowa Brzeźnica	0,725	0,605	0,966	0,685
322	Puchaczów	0,725	0,588	1,018	0,661
323	Kwieciszewo	0,724	0,582	0,837	0,844
324	Sosnowica	0,723	0,586	0,973	0,701
325	Korycin	0,722	0,500	1,101	0,714
326	Jeleniewo	0,721	0,567	0,926	0,769
327	Nur	0,721	0,593	0,978	0,679
328	Janowo	0,720	0,724	0,747	0,687
329	Łądek	0,720	0,651	0,868	0,687
330	Gozdów	0,719	0,625	0,805	0,787
331	Radziki Duże	0,719	0,589	0,865	0,789
332	Kazimierz (k. Pabianic)	0,718	0,612	0,964	0,652
333	Liw	0,718	0,662	0,793	0,735
334	Wojcieszków	0,718	0,743	0,713	0,681
335	Mielnik	0,717	0,669	0,874	0,641
336	Trzcianne	0,717	0,542	0,940	0,785
337	Zaręby Kościelne	0,717	0,586	0,931	0,719
338	Czelin	0,715	0,440	0,924	0,956
339	Toporów	0,714	0,523	0,973	0,770
340	Jarczów	0,713	0,436	1,141	0,744
341	Kazanów	0,713	0,463	1,157	0,685
342	Wielkie Oczy	0,712	0,699	0,688	0,754
343	Babice (n. Sanem)	0,711	0,663	0,775	0,726
344	Jasionówka	0,710	0,632	0,831	0,719
345	Mielżyn	0,710	0,585	0,851	0,775
346	Trzebina	0,710	0,630	0,816	0,734
347	Łędyzeczek	0,709	0,510	0,861	0,881
348	Opatowiec	0,709	0,418	1,369	0,636
349	Orla	0,709	0,674	0,868	0,612
350	Żabno (k. Śremu)	0,709	0,500	0,962	0,801
351	Bielawy	0,708	0,550	0,974	0,704
352	Biskupice	0,708	0,664	0,798	0,692

Lp.	Miejscowość (byłe miasto)	Sumaryczny wskaźnik miejskości	Wskaźnik liczby ludności	Wskaźnik potencjału gospodarczego	Wskaźnik zabudowy
353	Krańciczyn	0,708	0,466	1,044	0,770
354	Szczebra	0,708	0,408	1,165	0,749
355	Trzciana	0,708	0,869	0,363	0,783
356	Sidra	0,707	0,584	0,872	0,746
357	Przedmoście	0,705	0,638	0,763	0,756
358	Tuchowicz	0,704	0,487	1,068	0,703
359	Kamionna	0,701	0,514	0,936	0,773
360	Dubienka	0,699	0,729	0,713	0,636
361	Iwanowice	0,699	0,584	0,852	0,735
362	Hanna	0,698	0,612	0,795	0,742
363	Osiek Jasielski	0,698	0,598	0,851	0,712
364	Zasów	0,697	0,672	0,654	0,779
365	Dąbrowice	0,696	0,680	0,749	0,672
366	Poniatowo	0,695	0,645	0,710	0,761
367	Przybyszew	0,695	0,585	0,880	0,693
368	Uście Solne	0,694	0,659	0,747	0,697
369	Waśniów	0,693	0,472	1,078	0,676
370	Gniewoszów (z Granicą)	0,692	0,563	0,960	0,642
371	Dubin	0,689	0,597	0,735	0,791
372	Fredropol	0,687	0,583	0,764	0,778
373	Kurozwęki	0,687	0,619	0,719	0,765
374	Uchanie	0,686	0,582	0,911	0,635
375	Nowotaniec	0,685	0,464	1,012	0,724
376	Szczurowa	0,685	0,931	0,239	0,718
377	Grodzisk	0,682	0,567	0,849	0,707
378	Kamieńczyk	0,681	0,563	0,914	0,644
379	Jeziorzany	0,680	0,641	0,733	0,693
380	Nowodwór	0,680	0,518	0,895	0,734
381	Piotrkowice	0,680	0,531	0,895	0,710
382	Sobota	0,679	0,499	0,976	0,680
383	Tyrawa Wołoska	0,679	0,628	0,700	0,741
384	Krzywca	0,678	0,507	0,915	0,724
385	Stare Skoszewy	0,678	0,507	0,915	0,724
386	Tarnogóra	0,674	0,684	0,669	0,661
387	Wysokie	0,673	0,545	0,934	0,628
388	Cerekwica	0,672	0,446	0,798	0,914
389	Strupina	0,672	0,484	0,854	0,798
390	Mniszew	0,671	0,506	0,940	0,677
391	Staw	0,671	0,533	0,858	0,711
392	Wylatowo	0,671	0,567	0,741	0,770
393	Świerże	0,667	0,711	0,609	0,651
394	Milejczyce	0,665	0,678	0,657	0,651
395	Trzemeszno Lubuskie	0,665	0,503	0,834	0,762
396	Milin	0,663	0,458	0,902	0,759
397	Oporów	0,659	0,408	0,997	0,737

Lp.	Miejscowość (byłe miasto)	Sumaryczny wskaźnik miejskości	Wskaźnik liczby ludności	Wskaźnik potencjału gospodarczego	Wskaźnik zabudowy
398	Wodynie	0,657	0,548	0,778	0,714
399	Mikołajowice	0,656	0,444	0,766	0,891
400	Skrzynno	0,656	0,373	1,127	0,655
401	Lipisko (k. Lubaczowa)	0,655	0,474	0,926	0,683
402	Pawłów	0,655	0,646	0,680	0,644
403	Gorzków-Osada	0,654	0,356	1,124	0,679
404	Nietkowice	0,653	0,576	0,706	0,725
405	Jaćmierz	0,652	0,640	0,614	0,708
406	Kłwów	0,651	0,465	0,985	0,629
407	Łapanów	0,651	0,763	0,337	0,774
408	Rzepiennik Biskupi	0,651	0,860	0,193	0,757
409	Odrawąż	0,649	0,492	0,880	0,678
410	Michałów (k. Brzegu)	0,648	0,497	0,805	0,739
411	Jaśliska	0,647	0,454	0,880	0,733
412	Sięciechów	0,646	0,549	0,777	0,676
413	Grabowiec (k. Lipska)	0,645	0,485	0,853	0,700
414	Kuczbork-Osada	0,644	0,374	1,012	0,722
415	Rzepiennik Strzyżewski	0,642	0,821	0,256	0,727
416	Jabłonka Kościelna	0,641	0,289	1,177	0,690
417	Nowy Dwór	0,640	0,579	0,702	0,679
418	Wysokie Koło	0,639	0,418	0,972	0,672
419	Nieznamierowice	0,637	0,518	0,745	0,723
420	Horodyszczce	0,629	0,640	0,569	0,672
421	Łaszczówka	0,629	0,708	0,778	0,359
422	Niedzbórz	0,625	0,486	0,700	0,777
423	Wierzbno	0,624	0,442	0,771	0,777
424	Stare Dłutowo	0,620	0,611	0,486	0,763
425	Zbyszyce	0,615	0,407	0,794	0,774
426	Żerniki	0,614	0,383	0,726	0,878
427	Nakło (k. Lelowa)	0,613	0,541	0,699	0,646
428	Szczepanów	0,611	0,692	0,322	0,760
429	Jędrzychów	0,604	0,494	0,672	0,713
430	Stara Brzeźnica	0,601	0,465	0,748	0,678
431	Mrzygłód (k. Sanoka)	0,599	0,464	0,751	0,669
432	Karniszyn	0,599	0,366	0,811	0,768
433	Ortel Królewski I	0,597	0,524	0,617	0,696
434	Płazów	0,596	0,472	0,686	0,708
435	Osowiec	0,593	0,405	0,635	0,856
436	Kryłów	0,591	0,422	0,805	0,653
437	Kazimierz (k. Prudnika)	0,590	0,422	0,767	0,690
438	Bobrowniki (k. Ryk)	0,589	0,539	0,617	0,643
439	Łańcuchów	0,586	0,495	0,636	0,684
440	Jeruzal	0,584	0,411	0,766	0,685
441	Wrzelowiec	0,583	0,482	0,635	0,695
442	Budziszewice	0,580	0,642	0,384	0,669

Lp.	Miejscowość (byłe miasto)	Sumaryczny wskaźnik miejskości	Wskaźnik liczby ludności	Wskaźnik potencjału gospodarczego	Wskaźnik zabudowy
443	Lasocin	0,577	0,404	0,861	0,581
444	Radolin	0,577	0,452	0,636	0,721
445	Rybotycze	0,577	0,456	0,540	0,808
446	Wartosław	0,577	0,399	0,671	0,773
447	Zasieki	0,577	0,354	0,784	0,733
448	Złotniki Lubańskie	0,577	0,320	0,868	0,709
449	Dokudów Pierwszy	0,573	0,356	0,807	0,693
450	Berzniki	0,571	0,348	0,799	0,709
451	Przerąb	0,567	0,404	0,711	0,689
452	Miejsce	0,559	0,380	0,704	0,706
453	Wola Michowa	0,559	0,312	0,857	0,827
454	Teratyn	0,558	0,448	0,620	0,676
455	Korab	0,552	0,354	0,726	0,700
456	Kałów	0,551	0,290	0,732	0,924
457	Drażgów	0,548	0,365	0,787	0,609
458	Łęgonice	0,544	0,418	0,589	0,704
459	Osmolin	0,543	0,459	0,511	0,709
460	Kossów	0,541	0,364	0,763	0,610
461	Gać (k. Łomży)	0,538	0,310	0,758	0,690
462	Miedzianka	0,537	0,307	0,716	0,895
463	Stefanówek	0,530	0,386	0,733	0,724
464	Gliniany	0,528	0,389	0,661	0,624
465	Janików	0,523	0,301	0,740	0,669
466	Stobnica	0,523	0,361	0,753	0,723
467	Kamion	0,522	0,284	0,692	0,740
468	Kuflew	0,513	0,381	0,647	0,754
469	Wyszonki Kościelne	0,511	0,244	0,805	0,656
470	Jałówka	0,507	0,385	0,669	0,548
471	Tarnów Bycki	0,506	0,304	0,815	0,691
472	Stanisławczyk	0,503	0,385	0,637	0,722
473	Niegowić	0,494	0,480	0,268	0,735
474	Opawica	0,493	0,347	0,672	0,714
475	Potoki	0,493	0,292	0,568	0,743
476	Boża Wola	0,490	0,354	0,716	0,650
477	Waniewo	0,478	0,370	0,614	0,680
478	Kwiatków	0,471	0,298	0,498	0,721
479	Prawno	0,468	0,379	0,594	0,647
480	Ossolin	0,467	0,297	0,434	0,774
481	Łęgonice Małe	0,456	0,248	0,669	0,585
482	Rawa (k. Lubartowa)	0,453	0,339	0,438	0,652
483	Pratulín	0,448	0,195	0,660	0,649
484	Orłów-Parcel	0,442	0,341	0,534	0,675
485	Niemirów	0,438	0,364	0,630	0,534
486	Miasteczko (k. Radomia)	0,413	0,340	0,310	0,792
487	Mosty Małe	0,365	0,194	0,383	0,621
488	Dębno (k. Kielc)	0,354	0,197	0,376	0,583

Uwaga: Sumaryczny wskaźnik miejskości stanowi wyważoną wartość trzech pozostałych cząstkowych wskaźników (liczby ludności, potencjału gospodarczego i zabudowy), choć nie zawsze trafnie określa poziom miejskości danej miejscowości, który należy rozpatrywać kompleksowo (wartości wszystkich wskaźników powinny być zrównoważone).¹³³

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS (2002, 2007, 2009).

Tab. 5. Wskaźniki miejskości zdegradowanych osiedli¹³⁴ (1954–1972) w Polsce

Lp.	Dawne osiedle	Sumaryczny wskaźnik miejskości	Wskaźnik liczby ludności	Wskaźnik potencjału gospodarczego	Wskaźnik zabudowy
1	Mysłakowice	1,284	1,509	1,032	1,166
2	Węgierska Górką	1,221	1,457	1,122	0,936
3	Krupski Młyn	1,193	1,125	0,954	1,532
4	Koszęcin	1,174	1,516	1,014	0,779
5	Malczyce	1,141	1,285	0,960	1,085
6	Nakło Śląskie	1,127	1,387	1,021	0,811
7	Andrespol	1,114	1,318	1,135	0,765
8	Walim	1,112	1,122	1,069	1,138
9	Prostki	1,091	1,237	0,801	1,135
10	Jedlnia-Letnisko	1,083	1,402	0,952	0,696
11	Herby	1,022	1,116	0,962	0,930
12	Trzebież	0,997	1,025	1,154	0,798
13	Poraj	0,983	1,496	0,391	0,729
14	Bolesław	0,979	1,118	1,001	0,734
15	Wieszowa	0,956	1,144	0,759	0,845
16	Sieniawka	0,903	0,701	0,954	1,180
17	Wapno	0,890	0,921	0,806	0,922
18	Wilków-Osiedle	0,856	0,791	0,683	1,128

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS (2002, 2007, 2009).

¹³³ Np. bardzo wysoki wskaźnik miejskości Działynia (1,030) zależy od nieproporcjonalnie wysokiego wskaźnika zabudowy (1,948) przy równocześnie niskich wskaźnikach liczby ludności (0,644) i potencjału gospodarczego (0,720). Przekrzywienie to polega na tym, że współczesny Działyn jest osiedlem popegeerowskim, którego cała ludność mieszka w blokach, natomiast wszystkie inne cechy miejskości Działynia są nierozwinięte. Stan obecny nie ma więc w tym wypadku nic wspólnego z dawnym zdegradowanym miastem Działyn.

¹³⁴ Wykaz obejmuje tylko te dawne osiedla, które obecnie stanowią odrębne jednostki (nie są częściami innych miast/wsi) oraz nie należą równocześnie do grupy miast zdegradowanych (patrz tab. 4), restytuowanych (tab. 6) bądź nowych (tab. 7).

Tab. 6. Wskaźniki miejskości miast restytuowanych w Polsce (1977–2016)

Lp.	Miasto restytuowane	Sumaryczny wskaźnik miejskości	Wskaźnik liczby ludności	Wskaźnik potencjału gospodarczego	Wskaźnik zabudowy
1	Rydułtowy	1,996	3,382	0,796	0,929
2	Bieruń	1,930	3,166	0,805	1,032
3	Radzionków	1,882	2,976	0,996	0,980
4	Radlin	1,858	3,041	0,801	0,979
5	Lędziny	1,781	2,872	0,846	0,932
6	Pszów	1,687	2,721	0,761	0,922
7	Międzyzdroje	1,511	1,706	1,768	0,949
8	Połaniec	1,510	2,088	0,895	1,177
9	Wojkowice	1,502	2,176	0,976	0,928
10	Poręba	1,432	2,103	0,912	0,856
11	Imielin	1,388	2,012	1,007	0,754
12	Miasteczko Śląskie	1,368	1,958	0,815	0,956
13	Działoszyn	1,343	1,808	1,004	0,923
14	Sławków	1,330	1,878	1,002	0,764
15	Ożarów	1,324	1,581	0,995	1,227
16	Boguchwała	1,277	1,687	0,965	0,918
17	Nowogród Bobrzański ¹³⁵	1,272	1,617	0,859	1,118
18	Tarczyn	1,239	1,414	1,187	1,010
19	Małogoszcz	1,204	1,431	0,994	1,041
20	Piotrków Kujawski	1,187	1,515	1,026	0,816
21	Dziwnów	1,180	1,219	1,487	0,822
22	Rzgów	1,154	1,294	1,379	0,711
23	Drzewica	1,145	1,447	0,873	0,925
24	Alwernia	1,136	1,299	1,069	0,938
25	Skępe	1,122	1,354	1,114	0,757
26	Szczucin	1,121	1,435	0,902	0,827
27	Nekla	1,114	1,311	1,114	0,796
28	Wąsosz (k. Góry)	1,113	1,206	1,030	1,043
29	Torzym	1,106	1,131	1,071	1,100
30	Świerzawa	1,100	1,116	1,020	1,152
31	Skała	1,098	1,356	1,055	0,726
32	Miłakowo	1,095	1,174	0,969	1,091
33	Annopol	1,082	1,166	0,907	1,116
34	Oleszyce	1,079	1,276	0,859	0,975
35	Wojnicz	1,071	1,318	0,969	0,772
36	Dobrzyca	1,070	1,280	0,941	0,856
37	Prusice	1,068	1,080	1,125	0,993
38	Daleszyce	1,062	1,223	1,124	0,742
39	Tarnogród	1,060	1,334	0,930	0,747
40	Michałow	1,059	1,294	0,863	0,872
41	Krasnobród	1,049	1,255	1,040	0,726
42	Prószków	1,042	1,158	1,047	0,850
43	Myszyniec	1,037	1,246	0,992	0,745
44	Drobin	1,033	1,228	0,876	0,871

¹³⁵ Wraz z Krzystkowicami.

Lp.	Miasto restytuowane	Sumaryczny wskaźnik miejskości	Wskaźnik liczby ludności	Wskaźnik potencjału gospodarczego	Wskaźnik zabudowy
45	Lipsk	1,024	1,150	0,878	0,964
46	Pasym	1,022	1,143	0,944	0,902
47	Kisielice	1,020	1,067	0,943	1,017
48	Lubniewice	1,020	1,007	1,121	0,945
49	Piaski (k. Świdnika)	1,018	1,161	0,991	0,815
50	Kunów	1,016	1,285	0,771	0,820
51	Młynary	1,013	0,979	0,925	1,152
52	Nowy Wiśnicz	1,009	1,176	0,978	0,772
53	Korfantów	1,001	0,992	1,037	0,980
54	Józefów (k. Biłgoraja)	0,998	1,152	1,015	0,733
55	Bobowa	0,996	1,224	0,809	0,811
56	Miłomłyn	0,995	1,102	0,870	0,945
57	Pruchnik	0,989	1,357	0,636	0,738
58	Kamieńsk	0,985	1,198	0,909	0,715
59	Obrzycko	0,984	1,089	0,967	0,832
60	Zaklików	0,981	1,233	0,862	0,690
61	Wąchock	0,978	1,202	0,945	0,650
62	Zalewo	0,978	1,073	0,859	0,942
63	Brzostek	0,977	1,145	0,906	0,775
64	Czchów	0,977	1,078	1,047	0,747
65	Lubycza Królewska	0,973	0,991	0,985	0,932
66	Czyżew	0,970	1,071	1,069	0,713
67	Tyszowce	0,968	1,070	1,031	0,743
68	Ciężkowice	0,964	1,122	0,939	0,737
69	Ryglice	0,957	1,200	0,765	0,751
70	Wolbórz	0,955	1,097	0,964	0,719
71	Radłów	0,954	1,169	0,783	0,773
72	Bodzentyn	0,951	1,084	0,995	0,694
73	Krynki	0,947	1,151	0,803	0,759
74	Pilica	0,945	0,990	1,082	0,742
75	Koprzywnica	0,939	1,149	0,838	0,701
76	Zakliczyn	0,932	0,881	1,203	0,750
77	Nowe Brzesko	0,930	0,909	1,184	0,719
78	Bieżeń	0,928	0,989	1,046	0,715
79	Suchowola	0,927	1,089	0,889	0,704
80	Narol	0,925	1,037	0,908	0,761
81	Sośnicowice	0,918	0,979	0,965	0,775
82	Stopnica	0,915	0,813	1,279	0,728
83	Osiek	0,913	1,003	0,951	0,732
84	Tykocin	0,903	0,997	0,871	0,783
85	Kosów Lacki	0,902	1,055	0,857	0,700
86	Łaszczów	0,901	1,051	0,856	0,703
87	Przeclaw	0,882	0,890	0,887	0,867
88	Chocz	0,880	0,952	0,896	0,748
89	Krzanowice	0,880	1,056	0,751	0,721
90	Modliborzyce	0,857	0,831	1,049	0,713
91	Jaraczewo	0,852	0,848	0,880	0,830
92	Frampol	0,842	0,868	0,960	0,687

Lp.	Miasto restytuowane	Sumaryczny wskaźnik miejskości	Wskaźnik liczby ludności	Wskaźnik potencjału gospodarczego	Wskaźnik zabudowy
93	Kleszczele	0,804	0,855	0,838	0,691
94	Urzędów	0,804	0,736	1,014	0,711
95	Końce	0,803	0,851	0,813	0,716
96	Siedliszcze	0,794	0,839	0,825	0,692

Objaśnienia:

stan na: liczba ludności – 2009 r.; potencjał gospodarczy – 2007 r.; zabudowa – 2002 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (2002, 2007, 2009).

Tab. 7. Wskaźniki miejskości nowych (1977–2016) miast w Polsce

Lp.	Miasto restytuowane	Sumaryczny wskaźnik miejskości	Wskaźnik liczby ludności	Wskaźnik potencjału gospodarczego	Wskaźnik zabudowy
1	Jelcz-Laskowice	1,998	2,799	1,037	1,639
2	Łomianki	1,875	2,792	1,543	0,722
3	Borne Sulinowo	1,490	1,530	1,024	1,878
4	Sędziszów	1,396	1,872	0,911	1,099
5	Żukowo	1,351	1,769	1,207	0,820
6	Olszyna	1,249	1,536	1,020	1,008
7	Siechnice	1,319	1,502	1,022	1,311
8	Brusy	1,246	1,556	1,138	0,852
9	Zagórz	1,194	1,612	0,884	0,823
10	Golczewo	1,167	1,187	1,119	1,182
11	Gościno	1,145	1,228	1,103	1,051
12	Krynica Morska	1,111	0,822	1,980	0,736
13	Pilawa	1,108	1,458	0,871	0,773
14	Zwierzyniec	1,099	1,328	0,977	0,850
15	Tychowo	1,083	1,150	0,962	1,093
16	Stepnica	1,075	1,110	1,062	1,031
17	Czarna Woda	1,069	1,303	0,858	0,897
18	Halinów	1,069	1,293	1,070	0,710
19	Głinojeck	1,053	1,268	0,799	0,954
20	Mrozy	1,047	1,313	0,955	0,710
21	Świątniki Górne	1,024	1,044	1,291	0,736
22	Szepietowo	0,990	1,085	1,073	0,758

Objaśnienia:

stan na: liczba ludności – 2009 r.; potencjał gospodarczy – 2007 r.; zabudowa – 2002 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (2002, 2007, 2009).

Tab. 8. Liczba ludności najmniejszych miast Ziem Odzyskanych w 1939 i 1946 r.

Miasto	Nazwa niemiecka (1939)	Liczba mieszk. (1939)	Liczba mieszk. (1946)	Woje-wództwo (1946)	Powiat (1946)
Miedzianka	Kupferberg im Riesengebirge	637		WR	jeleniogórski
Strupina	Stroppen	711		WR	trzebnicki
Czernina	Lesten	840	1 860	WR	górowski
Otyń	Deutsch Wartenberg	926		PO	zielonogórski
Lędyczek	Landeck in Westpreußen	1 010	266	SZ	człuchowski
Szlichtyngowa	Schlichtingsheim	1 038	531	PO	wschowski
Lewin Kłodzki	Hummelstadt	1 057	1 362	WR	kłodzki
Brójce	Brätz	1 053	807	PO	międzyrzecki
Dobromierz	Hohenfriedeberg	1 094		WR	jaworski
Brody	Pförtten	1 123	186	WR	żarski
Srebrna Góra	Silberberg	1 154	1 604	WR	ząbkowicki
Lubrza	Liebenau bei Schwiebus	1 170	579	PO	świebodziński
Sułów	Sulau	1 176		WR	milicki
Skorogoszcz	Schurgast	1 224		ŚL	niemodliński
Moryń	Mohrin	1 227	440	SZ	chojeński
Nowogród Bobrz.	Naumburg am Bober	1 264		WR	kozuchowski
Bobrowice	Bobersberg	1 267		PO	krośnieński
Przewóz	Priebus	1 270		WR	żarski
Suchań	Zachan	1 302	529	SZ	stargardzki
Lubniewice	Königswalde	1 338		PO	sulęciński
Bledzew	Blesen	1 360		PO	skwierzyński
Czerwieńsk	Rothenburg an der Oder	1 396		PO	zielonogórski
Wleń	Lähn	1 470	1 455	WR	lwówecki
Boleszkowice	Fürstenfelde	1 531	630	SZ	chojeński
Barciany	Barten	1 543		OL	kętrzyński
<i>Dziwnów</i>	<i>Dievenow</i>	<i>1 587</i>		SZ	kamieński
Polkowice	Heerwegen	1 599	646	WR	głogowski
Międzybórz	Neumittelwalde	1 649	586	WR	sycowski
Chobienia	Köben an der Oder	1 649	338	WR	wołowski
Lubomierz	Liebenthal	1 664	1 695	WR	lwówecki
Uraz	Auras	1 673	806	WR	wołowski
Nowe Miasteczko	Neustädte	1 708	604	WR	kozuchowski
Kargowa	Unruhstadt	1 713	1 403	PO	babimojski
Dąbrówno	Gilgenburg	1 722	427	OL	ostródzki
Cedynia	Zehden an der Oder	1 735	286	SZ	chojeński
Bardo	Wartha	1 736	2 891	WR	ząbkowicki
Pszczew	Betsche	1 739		PO	międzyrzecki
Krzystkowice	Christianstadt an der Bober	1 790	213	WR	żarski
<i>Zbąszynek</i>	<i>Neu Bentschen</i>	<i>1 798</i>	<i>2 091</i>	PO	międzyrzecki
Sława	Schlesiersee	1 803	1 602	WR	głogowski
Biskupiec	Bischofswerder	1 828	1 463	OL	suski

Miasto	Nazwa niemiecka (1939)	Liczba miesz. (1939)	Liczba miesz. (1946)	Woje- wództwo (1946)	Powiat (1946)
Korfantów	Friedland in Oberschlesien	1 895		ŚL	niemodliński
Rudna	Raudten	1 900		WR	lubiński
Świerzawa	Schönau an der Katzbach	1 911	1 253	WR	złotoryjski
Sulików	Schönberg	1 935	1 598	WR	lubański
Górzycza	Göritz an der Oder	1 974	182	PO	rzepiński
<i>Kudowa-Zdrój</i>	<i>Bad Kudowa</i>	<i>1 981</i>	<i>2 326</i>	WR	kłodzki
Dobrzany	Jacobshagen	1 984	342	SZ	stargardzki
Gardeja	Garnsee	2 003		GD	kwidzyński
Brzeg Dolny	Dyhernfurth	2 013	1 363	WR	wołowski
Prusice	Prausnitz	2 018	505	WR	milicki
Nowe Warpno	Neuwarnp	2 056	2 154	SZ	szczeciński
Wińsko	Winzig	2 078	1 334	WR	wołowski
Chełmsko Śląskie	Schömberg	2 099	2 299	WR	kamiennogór.
Sośnicowice	Kieferstädtel	2 120		ŚL	gliwicki
Torzym	Sternberg in der Neumark	2 158		PO	sulęciński
Babimost	Bomst	2 190	1 264	PO	babimojski
Ujazd	Bischofstal	2 196	2 986	ŚL	strzelecki op.
Leśna	Marklissa	2 201	1 632	WR	lubański
Trzciel	Tirschtiel	2 218	1 239	PO	międzyrzecki
<i>Wydminy</i>	<i>Widminnen</i>	<i>2 235</i>		OL	kętrzyński
Nowogrodziec	Naumburg am Queis	2 240	872	WR	bolesławiecki
Srokowo	Drengfurth	2 289		OL	kętrzyński
Biały Bór	Baldenburg	2 292	1 077	SZ	człuchowski
Trzebiel	Triebel	2 352	260	WR	żarski
Ryn	Rhein	2 429	642	OL	giżycki
Pasym	Passenheim	2 431	619	OL	szczycieński
Miłomłyn	Liebemühl	2 434		OL	ostródzki
Widuchowa	Fiddichow	2 495		SZ	gryfiński
<i>Kamieniec Ząbk.</i>	<i>Kamenz</i>	<i>2 510</i>	<i>2 137</i>	WR	ząbkowicki
Dobra	Daber	2 528	1 553	SZ	nowogardzki
Radków	Wünschelburg	2 556	3 238	WR	kłodzki
Pełczyce	Bernstein	2 581	1 712	SZ	myśluborski
Międzyzlesie	Mittelwalde	2 596	4 746	WR	bystrzycki
Wielbark	Willenberg	2 600	760	OL	szczycieński
Złoty Stok	Reichenstein	2 609	3 388	WR	ząbkowicki
Biała Piska	Gehlenburg	2 620	1 137	OL	piski
Mikołajki	Nikolaiken	2 627	1 531	OL	mragowski
Zawidów	Seidenberg	2 645	2 405	WR	lubański
Trzcińsko-Zdrój	Bad Schönfließ in der Neumark	2 659	1 366	SZ	chojeński
Mirosławiec	Märkisch Friedland	2 707	827	SZ	wątecki
Drawno	Neuwedell	2 711	1 241	SZ	choszचेński
Niemodlin	Falkenberg in Oberschlesien	2 727	2 580	ŚL	niemodliński

Miasto	Nazwa niemiecka (1939)	Liczba mieszk. (1939)	Liczba mieszk. (1946)	Woje- wództwo (1946)	Powiat (1946)
Miłakowo	Liebstadt	2 742		OL	morąski
Tuczno	Tütz	2 748	1 647	SZ	wałęcki
Prochowice	Parchwitz	2 797	942	WR	legnicki
<i>Świeradów-Zdrój</i>	<i>Bad Flinsberg</i>	2 803	2 994	WR	lwówecki
Łeba	Leba	2 846	3 021	GD	łęborski
Mirsk	Friedeberg	2 883	2 399	WR	lwówecki
Banie	Bahn	2 884		SZ	gryfiński
Okonek	Ratzebuhr	2 940	1 799	SZ	szczecinecki
Wąsosz	Herrnstadt	2 941	1 084	WR	górowski
Człopa	Schloppe	2 956	715	SZ	wałęcki
Frombork	Frauenburg	2 981		OL	braniewski
Młynary	Mühlhausen in Ostpreußen	3 008		OL	paśłęcki
Barwice	Bärwalde in Pommern	3 008	1 819	SZ	szczecinecki
Ińsko	Nörenberg	3 012	296	SZ	stargardzki
Byczyna	Pitschen	3 021	1 383	ŚL	kluczborski
Jeziorany	Seeburg	3 022	1 248	OL	reszelski
Niemcza	Nimptsch	3 033	3 075	WR	dzierżoniowski
Gorzów Śląski	Landsberg in Oberschlesien	3 049	2 435	ŚL	oleski
Sianów	Zanow	3 050	1 930	SZ	koszaliński
Syców	Groß Wartenberg	3 089	2 108	WR	sycowski
Zalewo	Saalfeld in Ostpreußen	3 120		OL	morąski
Górowo Iławeckie	Landsberg in Ostpreußen	3 120	939	OL	iławecki
Wiązów	Wansen	3 153	2 598	WR	strzeliński
Bisztynek	Bischofstein	3 163	1 178	OL	reszelski
Bytom Odrzański	Beuthen an der Oder	3 176	1 181	WR	głogowski
Jasień	Gassen	3 186	1 180	WR	żarski
Krajenka	Krojanke	3 227	1 856	SZ	złotowski
Leśnica	Bergstadt	3 323	2 122	ŚL	strzelecki op.
Kisielice	Freystadt in Westpreußen	3 351	1 120	OL	suski
Chociwel	Freienwalde in Pommern	3 406	402	SZ	stargardzki
Karolino	Körlin an der Persante	3 421	2 115	SZ	kołobrzeski
Sępól	Schippenbeil	3 434	1 465	OL	bartoszycki
Mieszkowice	Bärwalde in der Neumark	3 434	1 429	SZ	chojeński
Węgorzyno	Wangerin	3 454	348	SZ	łobeski
Sobótka	Zobten	3 524	5 899	WR	wrocławski
Orzysz	Arys	3 553	795	OL	piski
Kąty Wrocławskie	Kanth	3 580	2 193	WR	wrocławski
Dzierżgoń	Christburg	3 604	810	GD	sztumski
Toszek	Tost	3 625	2 620	ŚL	gliwicki
Polanów	Pollnow	3 629	1 947	SZ	ślawieński

Miasto	Nazwa niemiecka (1939)	Liczba miesz. (1939)	Liczba miesz. (1946)	Woje- wództwo (1946)	Powiat (1946)
Płoty	Plathe	3 646	1 213	SZ	łobeski
Recz	Reetz in der Neumark	3 648	812	SZ	choszczeński
Słońsk	Sonnenburg	3 649		PO	sulęciński
Nowy Staw*	Neuteich	3 652	1 560	GD	gdański
Wołczyn	Konstadt	3 777	2 072	ŚL	kluczborski
Biała	Zülz	3 786	3 367	ŚL	prudnicki
Maszewo	Massow	3 828	1 219	SZ	nowogardzki
Debrzno	Preußisch Friedland	3 842	1 347	PO	człuchowski
Nowy Dwór Gdański*	Tiegenhof	3 851	1 247	GD	gdański
Twardogóra	Festenberg	3 861	1 828	WR	sycowski
Tolkmicko	Tolkemit	3 875	972	GD	elbląski
<i>Polanica-Zdrój</i>	<i>Bad Altheide</i>	3 947	4 832	WR	kłodzki
<i>Cybinka</i>	<i>Ziebingen</i>	3 948	1 025	PO	rzepiński
Lewin Brzeski	Löwen	3 978	2 241	WR	brzeski
Kalisz Pomorski	Kallies	4 016	1 175	SZ	drawski
<i>Międzyzdroje</i>	<i>Misdroy</i>	4 145	1 932	SZ	woliński
Olsztynek	Hohenstein in Ostpreußen	4 245	1 438	OL	ostródzki
Chocianów	Kotzenau	4 301	1 707	WR	łubiński
Dobrodzień	Guttentag	4 307	3 277	ŚL	dobrodzieński
Gryfów Śląski	Greiffenberg in Schlesien	4 349	4 053	WR	lwówecki
Lipiany	Lippelne	4 374	3 380	SZ	pyrzycki
<i>Oborniki Śląskie</i>	<i>Oberrigk</i>	4 383	1 463	WR	trzebnicki
Mieroszów	Friedland	4 386	5 135	WR	wałbrzyski
Czarne	Hammerstein	4 387	1 453	PO	człuchowski
Pieniężno	Mehlsack	4 393		OL	braniewski
Susz	Rosenberg in Westpreußen	4 480	1 618	OL	suski
Baborów	Bauerwitz	4 536	3 345	ŚL	głubczycki
Żmigród	Trachenberg	4 570	1 881	WR	milicki
Bolków	Bolkenhain	4 589	2 818	WR	jaworski
Duszniki-Zdrój	Bad Reinerz	4 690	5 926	WR	kłodzki
<i>Pruszcz Gdański*</i>	<i>Praust</i>	4 780	2 964	GD	gdański
<i>Ustka</i>	<i>Stolpmünde</i>	4 783	2 807	SZ	słupski
Wolin	Wollin	4 800	2 369	SZ	woliński
Bierutów	Bernstadt in Schlesien	4 858	1 471	WR	oleśnicki
Przemków	Primkenau	4 860	942	WR	szprotawski
Łądek-Zdrój	Bad Landeck in Schlesien	4 861	5 804	WR	bystrzycki
Grodków	Grottkau	4 867	2 953	ŚL	grodkowski
Krzyż Wielkopolski	Kreuz an der Ostbahn	4 956	3 299	PO	trzcianecki
Otmuchów	Ottmachau	4 964	3 075	ŚL	grodkowski
Resko	Regenwalde	5 006	1 314	SZ	łobeski
Reszel	Rößel	5 058	846	OL	reszelski
Czaplinek	Tempelburg	5 275	3 459	SZ	szczecinecki

Miasto	Nazwa niemiecka (1939)	Liczba mieszk. (1939)	Liczba mieszk. (1946)	Woje- wództwo (1946)	Powiat (1946)
Dobiegniew	Woldenberg in der Neumark	5 334	1 222	PZ	strzelecki kr.
Milicz	Militsch	5 390	2 929	WR	milicki
Krapkowice	Krappitz	5 559	2 826	ŚL	opolski
Witnica	Vietz an der Ostbahn	5 623	2 599	PZ	gorzowski
Góra	Guhrau	5 650	3 526	WR	górowski
Ośno Lubuskie	Drossen	5 664	1 194	PZ	rzepiński
Drezdenko	Driesen	5 674	1 908	PZ	strzelecki kr.
Lubawka	Liebau in Schlesien	5 702	6 280	WR	kamiennogórski
Barczewo	Wartenburg in Ostpreußen	5 843	1 782	OL	olsztyński
Strzelce Krajeńskie	Friedeberg in der Neumark	5 918	1 552	PZ	strzelecki kr.
Dobre Miasto	Guttstadt	5 932	966	OL	lidzbarski
Jastrowie	Jastrow	5 981	2 891	SZ	wałęcki
Człuchów	Schlochau	6 029	3 711	SZ	człuchowski
Cieplice Śląskie-Zdrój	Bad Warmbrunn	6 036	12 938	WR	jeleniogórski
Kamień Pomorski	Cammin in Pommern	6 055	1 576	SZ	kamieński
Myślibórz	Soldin	6 124	3 887	SZ	myśliborski
Bobolice	Bublitz	6 186		SZ	koszaliński
Pisz	Johannisburg	6 322	1 028	OL	piski
Lwówek Śląski	Löwenberg in Schlesien	6 328	3 364	WR	lwówecki
Pasłęk	Preußisch Holland	6 345	3 278	OL	pasłęcki
<i>Podjuchy</i>	<i>Podejuch</i>	- 1)	511	SZ	gryfiński
<i>Dąbie</i>	<i>Altdamm</i>	- 1)	1 366	SZ	gryfiński
<i>Police</i>	<i>Pölitz</i>	- 1)	- 2)	SZ	szczeciński

Objaśnienia:

Szarymi pasmami oznaczono miasta zdegradowane w latach 1945–1947.

Kursywą opisano miejscowości, którym prawa miejskie nadały władze polskie w latach 1945–1946.

Gwiazdka (*) oznacza miejscowości z obszaru b. Wolnego Miasta Gdańsk.

1) – w granicach Wielkiego Miasta Szczecina (*Großstadt Stettin*).

2) – w granicach tzw. „Enklawy Polickiej” (zniesionej jesienią 1946 r.).

Brak danych w kolumnie *Ludność mieszk. 1946* oznacza, że miasto albo już zostało zniesione albo jeszcze nie utworzone.

Objaśnienia skrótów województw: GD – Gdańskie; OL – olsztyńskie; PO – poznańskie; WR – wrocławskie; ŚL – śląskie; SZ – szczecińskie.

Źródła:

Opracowanie własne na bazie danych z:

1939: Amtliches Gemeindeverzeichnis für das Deutsche Reich: auf Grund der Volkszählung.

1946: GUS, Powszechny sumaryczny spis ludności z dn. 14. II 1946 r.

Literatura

- Amtliches Gemeindeverzeichnis für das Deutsche Reich: auf Grund der Volkszählung 1939. Verlag für Sozialpolitik, Wirtschaft und Statistik, Paul Schmidt, 1941.
- Atlas Rzeczypospolitej Polskiej, 1993–1997, M. Najgrakowski (red.), IGiPZ PAN, Główny Geodeta Kraju, Warszawa (arkusz 13.2–13.7, autor: M. Najgrakowski).
- Drobek W., 1999, Rola miast zdegradowanych w sieci osadniczej Śląska, Instytut Śląski, Opole.
- Dymitrow M., 2012, The Hidden Face of Urbanity. Morphological Differentiation of Degraded and Restituted Towns in Poland in the Context of the Efficacy of the National Administrative System, Göteborg University, Göteborg.
- Gajewski M., 1965, Ludność miast w latach 1945–1964, GUS, Warszawa.
- Gawryszewski A., 2005, Ludność Polski w XX wieku, Monografia 5, IGiPZ PAN, Warszawa.
- GUS, 1946, Powszechny sumaryczny spis ludności z dn. 14. II 1946 r., GUS, Warszawa.
- Jelonek A., 1967, Ludność miast i osiedli typu miejskiego na ziemiach Polski od 1810 do 1960 r., Dokumentacja Geograficzna, 3/4, IG PAN, Warszawa.
- Kantor-Pietraga I., 2014, Systematyka procesu depopulacji miast na obszarze Polski od XIX do XXI wieku, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- Krzysztofik R., 2007, Lokacje miejskie na obszarze Polski. Dokumentacja geograficzno-historyczna, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- Kwiatkiewicz J., Lijewski T., 1998, Leksykon miast polskich, Muza, Warszawa.
- Miasta polskie w tysiącleciu. T. 1, 1965, M. Siuchniński (red.), Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław-Warszawa-Kraków.
- Miasta polskie w tysiącleciu. T. 2, 1967, M. Siuchniński (red.), Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław-Warszawa-Kraków.
- Najgrakowski M., 2009, Miasta Polski do początku XXI wieku. Podstawowe informacje o datach założenia i likwidacji, Dokumentacja Geograficzna, 39, IGiPZ PAN, Warszawa.
- Siemiński J. L., 2000, Byłe (zdegradowane) miasteczka w Polsce, Przestrzeń. Informator planowania przestrzennego, 11(2/2000).
- Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, 1880–1895, F. Sulimirski, B. Chlebowski (red.), W. Walewskiego, Warszawa.
- Srokowski S. (red.), 1948, Podział administracyjny Rzeczypospolitej Polskiej, Biblioteka Samorządowca, 77, Warszawa.
- Szmytkie R., 2006, Stopień rozwoju cech miejskich w małych miastach Polski, Czasopismo Geograficzne, 77(1–2), s. 69–82.
- Uhorczak F. R., 1937, Miasta w Polsce, Lwów.
- Zmiany administracyjne miast 1945–1984, 1985, Statystyka Polski, Statystyka Regionalna, 7, GUS, Warszawa.
- Zmiany administracyjne miast i osiedli 1918–1963, 1964, M. Gajewski, GUS, Warszawa.

W ustaleniach dat lokacji i degradacji miast, oprócz wymienionych powyżej, wykorzystano dodatkowo ponad 2000 opracowań i publikowanych dokumentów poświęconych poszczególnym miejscowościom lub ich mniejszym zbiorom (zob. Krzysztofik 2007, s. 90–160).